

SLOVENSKI NAROD

Izbaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2804.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Umor albanskega poslanika Cena bega

Albanski poslanik pri naši in češki vladi je snoči padel v Pragi kot žrtev zločinskih intrig proti pomirjenju na Balkanu — Umoril ga je albanski študent ki je prišel v Prago iz Rima.

— Praga, 15. oktobra. Sinoči, malo pred 11. uro je bil izvršen v kavarni »Passage« na Vavčevem trgu atentat na albanskega poslanika v Beogradu in Pragi Cena bega. Atentator, mlad albanski študent, je oddal na njeno v garderobi dva strela ter ga pri prči ubil. Nezvestnega so prepeljali Cena bega v bližnjo bolnico, toda že med prevozom je podlegel ranam. Atentator je bil aretiran in je priznal, da je izvršil svoje dejanje iz političnih motivov.

Kako je bil izvršen umor?

Praga, 15. oktobra. Vaš poročevalec, ki stanuje v neposredni bližini Vavčevskega trga in redno zahaja v kavarno »Passage«, je bil tam tudi sinoči ravno ob času, ko je bil izvršen atentat na Cena bega. Bil je tako slučajno priča tragičnega dogodka, ki se je odigral izredno naglo. Atentator je sedel še odd. naprej v kavarni, popolnoma sam pri mali mizici v neposredni bližini garderobe. Bil je navidezno popolnoma zatopljen v liste le tu pa tam se je nemirno oziral po kavarni. Ves večer je popil tri konjake in nikdo mu ni posvečal pozornosti. Atentator je najhne, neznatne postave in se je vedel tako skromno, da se ni nihče zmedel zanj.

Okrog 9. zvečer je prišel v kavarno tudi albanski poslanik Cena beg, ki stanuje v hotelu »Passage«. Okrog 10. ure je odšel v svojo sobo. Kakor se je pozneje ugotovilo, je atentator že tedaj stopil za njim na hodnik, vendar pa je Cena beg, predno ga je mogel atentator dobiti, že stopil v svojo sobo in atentator se je zopet vrnil v kavarno k svoji mizi. Par minut pred 11. je prišel v garderobo tudi Cena beg, da bi vzel svojo suknjo. V trenutku, ko se je Cena beg sklonil po suknjo, je planil atentator k njemu in oddal nanj od zadaj iz neposredne bližine dva strela. Ena krogla je prevrnila vrat, druga pa mu je obšla v možganih.

Ko so počili strela, je nastala v kavarni strahovita panika. Ljudje so deloma drveli proti izhodu, drugi pa so planili k garderobi. Nekateri dijaki, ki so bili slučajno navzoči v garderobi, so takoj planili na napadalec in ga prijeli. Napadalec se ni prav nič upiral, marveč je bil popolnoma miren.

Cena beg se je brez glasu zgrudil nezvesten na tla. Hotelski direktor in drugi gostje so mu priskočili takoj na pomoč. Med njimi je bil slučajno tudi neki zdravnik, ki je ugotovil, da so rane smrtonosne in da je potrebna takojšnja operacija. Nezvestnega so naložili Cena bega na prvi avto in ga prepeljali v bližnjo se nahajajočo splošno bolnico. Vendar pa je bila vsaka pomoč zaman. Ko so ga pripeljali v bolnico, je mogel dežurni zdravnik ugotoviti le nastop smrti. Po mnenju zdravnikov bi bila tudi poprej vsaka pomoč zaman, ker so bile rane absolutno smrtonosne.

Kdo je atentator?

Med tem, ko so odpeljali Cena bega v bolnico, so napadalec odvedli iz garderobe, kjer se je zbiralo vedno več ljudi, ki so hoteli napadalec linčati, v sobo hotelskega direktorja. Tu je napadalec brez odpora izročil direktorju svoj potni list, glaseč se na ime Alciadiad Bebi, in samokres, iz katerega je streljal. Brez ovinkov je takoj sam izjavil, da je ustrelil Cena bega iz političnih razlogov, češ ker je izdal domovino in jo prodal Jugoslaviji. Med tem je dospela policija, ki ga je odvedla na policijsko stražnico.

Tudi na policiji je atentator ponovil svojo izjavo, da je izvršil dejanje iz političnih motivov. Po protokolaranju njegovih osebnih podatkov in prvih izpovedb ter po ugotovitvi dejanskega stanja je bil atentator kmalu po polnoči odveden na policijsko direkcijo, kjer se je nadaljevalo zaslišanje vse do danes popoldne.

Na policiji so tekom današnjega dopoldneva ugotovili, da je prišel atentator iz Rima in sicer s ponarejenim potnim listom. Potni list se glasi na ime Alciadiad Bebi, tekom današnjega dopoldneva pa je morilec priznal, da je njegovo pravo ime Anil Abderan Punza.

V koliko se strinjajo morilčeve navedbe, da je dijak albanskega liceja, ki ga v Rimu vzdržuje italijanska vlada, bo dognala še le preiskava. Napadalec zatrjuje, da je obiskoval letos v Rimu šteti razred in da je rojen 1. 1905. v Elbasanu. Govori poleg albanskega perfektno tudi nemščino, francosko in italijansko.

V Prago je prišel preko Dunaja dne 10. t. m. Ves čas je čakal po lastni izjavi samo na priložnost, da umori Cena bega. Pri-

znan je, da ga je ves čas zasledoval in da je svojo namero hotel že parkrat izvršiti, da pa je še vedno odlagal in čakal na ugodnejšo priliko. Cinično izraža svoje zadovoljstvo, da mu je nakana uspela.

Globok vtis v Pragi

Vest o atentatu na Cena bega se je kljub pozni uri bliskovito razširila po vsem mestu, napravila globok vtis in vzbudila splošno ogorčenje. Cena beg je prišel še le pred približno 14 dnevi v Prago in je nameraval v prihodnjih dneh v nastopni avdienci izročiti predsedniku Masaryku svoje poverljive listine. Kljub svojemu kratkemu bivanju si je pridobil s svojim koncilijantnim nastopom splošno priljubljenost.

Niti atentata vodijo v Italijo

Senzacionalna razkritja dosedanje preiskave o umoru Cena bega. — Ne gre za osamljeno dejanje, ampak za široko zasnovano protijugoslovensko zaroto. — Pripravljajo se atentati tudi v drugih evropskih prestolnicah.

— Praga, 15. oktobra. Dasiravno čuva policija podrobnosti o preiskavi umora Cena bega in zlasti izpovedi atentatorja v strogi tajnosti, je vaš dopisnik iz dobro poučenega kroga vendarle izvedel, da je prinesla preiskava že doslej zelo zanimiva razkritja, ki osvetljujejo ozadje atentata na Cena bega. Glasom te informacije ne gre za osebno dejanje atentatorja, marveč predstavlja ta napad le člen v verigi atentatov, ki jih namerava sistematično izvajati posebna organizacija, ki je v tesnih stikih z makedonskim komitejem in albanskimi nacionalisti. Vse pa kaže na to, da igra v tej akciji važno vlogo tudi fašistična Italija. Deloma na podlagi izpovedi atentatorja, deloma pa na podlagi drugih ugotovitev, so oblasti dognale, da se mudi v Pragi še več drugih odposlancev iz Makedonije in Albanije, ki imajo nalogo, da izvrše atentate na osebe, ki podpirajo ono politiko, radi katere je moral nasti tudi Cena beg. Ugotovljeno je, da se je pripravil atentat tudi na jugoslovanskega poslanika g. Lazareviča ter na še nekatere druge odlične politike in diplomate, ki delujejo v smislu čim

Cena beg je bival za časa svetovne vojne nekaj časa v Pragi. Predno je stopil v službo Albanije, ga je namreč avstrilska vlada povabila, naj se preseli iz Srbije na Češko, kjer je bival več mesecev navidezno kot gost avstrijske vlade, v resnici pa je bil interniran. Zunanji minister je danes izrazil albanski vladi v imenu češkoslovanske vlade sožalje in obžalovanje tega dogodka. Vsi današnji listi prinašajo obširna poročila o tragičnem dogodku in pišejo zelo simpatično o pokoli. Cena begu, ki ga slikajo kot sposobnega diplomata in velikega prijatelja zblizanja med Jugoslavijo in Albanijo, naglašajo, da je baš to dalo povod, da so mu nasprotniki tega zblizanja stregli po življenju in ga naposled tudi res umorili.

tesnejšega zblizanja med balkanskimi narodi.

Slični atentati se pripravljajo tudi na Dunaju, Berlinu, Beogradu in drugih evropskih centrih, kamor so bili zadnje dni odposlani deloma preko Rima, deloma pa preko Bolgarije, Rumunije in Madžarske številni atentatorji. Preiskava se v tej smeri z vsvo energijo nadaljuje in napovedujejo informirani krogi še senzacionalna odkritja.

Značilno je, da so bile od strani, ki je Jugoslaviji sovražna, že sinoči spretno lansirane tendenciozne vesti, ki namigujejo, da je atentator delal v zvezi z jugoslovanskimi krogi in da je tudi v Prago dospel iz Jugoslavije. Čeprav so bile te verzije takoj demantirane po izpovedbah samega atentatorja, so jih vendarle prinesli nekateri dunajski listi. (Nasedel jim je tudi ljubljanski »Slovenec«, ki je poročilo očitno prejel od dunajske »Reichspost«. Op. ur.) Preiskava bo gotovo razkrila, od kod so bile razširjene te vesti, kar bo znatno pripomoglo k razkrinkanju političnega ozadja atentata.

Smodnišnica tik Ljubljane končno izgine!

Minister vojske in mornarice je z odlokom z dne 28. septembra t. l., št. 3325, odredil, da se ljubljanski občini odstopi na Ljubljanskem polju državno zemljišče z vsemi državnimi objekti, ki služijo za smodnišnico; odstopijo se torej vse odlojene parcele s stražnico, skladišči, barakami i. dr.

V zameno za vse to prejme komendant IV. armijske oblasti od ljubljanske občine v last države, oziroma vojske zemljišče ob Soteškem hribu severno Ljubljane, in sicer parcele katastralne občine dragomeljske in nadgoriške ter objekte za smodnik, kamnik, ekrazit, štipin in kapsle, objekt za prodajo smodnika ter stražnico s straništem, kar vse zgradi mestna občina na lastne stroške.

Tako se končno izpolni davno gojena želja celokupne Ljubljane, da izgine z Ljubljanskega polja smodnišnica, ki je v zadnji dobi dvakrat zapored grozila mestu in meščanom s katastrofo. Mestna občina pridobi zelo razsežna stavbišča na najbolj ugodnem zemljišču, kjer se gotovo v kratkem dvigne nov del mesta; mestna občina pa prevzema tudi težke dolžnosti, ki ji nalože veliko breme. Zeleti je, da se začne pod Soteškim hribom čim prej graditi nova smodnišnica 6 objektov, da izgine stara smodnišnica iz mestne bližine.

PROTI UKINJENJU POŠTNE DIREKCIJE V SPLITU

— Split, 15. oktobra. Proti odloku finančnega ministra, s katerim se ukinja direkcija pošte in telegrafa v Splitu, so vložili splošna in šibeniška mestna občina ter trgovska zbornica v Splitu protest. Kakor javljajo iz Beograda, bo finančni minister zadevo spravljal pred ministrski svet, ki bo ponovno sklepal o ukinitvi.

Verifikacijski odbor končal svoje delo

— Beograd, 15. oktobra. Včeraj popoldne je bil v verifikacijskem odboru pričtan akt vojnega ministra, kakor tudi ministra pravde, da sin ministrskega predsednika Miloš Vukičević še ni 30 let star, ker je bil rojen 18. marca 1898. Vukičević mandat je bil zato razveljavljen. Klerikali so glasovali proti razveljavitvi!

Proti volitvam v sornorskem okrožju so vložili pritožbo pasičevci. Po daljši debati so pristali demokrati v dogovoru z radikalni na to, da se te volitve verificirajo, ako se osporni mandati v sarajevskem okrožju ne verificirajo, temveč postavijo pod anketo. To se je tudi zgodilo.

Nato se je razpravljalo o klerikalni pritožbi proti mandatu dr. Kramerja v Ljubljani, ki je bila z veliko večino odklonjena. Za verifikacijo dr. Kramerevega mandata je glasovala vsa opozicija in vsi demokrati, nekateri radikalni pa so se od glasovanja odstranili. Zavrnjena je bila tudi klerikalna pritožba zaradi mandata g. Ureka z glasovi opozicije in demokratov.

Seja verifikacijskega odbora je bila končana ob 23.40. S tem je bilo končano tudi njegovo delo. Za poročevalca večine sta bila določena dr. Behnen in Milašinović, za poročevalca manjšine pa Juraj Demetrovič, in sicer na predlog St. Radića. Danes dopoldne so se sestali člani verifikacijskega odbora, da so podpisali poročilo.

JADRANSKA PROMETNA KONFERENCA

— Dunaj, 15. oktobra. Včeraj je bila na Dunaju odprta prometna konferenca, ki razpravlja predvsem o zvezi z Jadranskim morjem. Konferenca se udeležujejo zastopniki Jugoslavije, češkoslovanske, avstrijske in italije. Konferenca ima predvsem namen, da kolikor mogoče izenači tarife in s tem pospeši medesebojni promet.

Vlada razpravlja o stanovanjskem zakonu

Z načrtom ministra dr. Gosarja je večina ministrov nezadovoljna. — Nekateri člani vlade zahtevajo podaljšanje stanovanjske zaštite za uradništvo.

— Beograd, 15. oktobra. Sinoči ob 5. do pol 10. se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo skoraj izključno le o načrtu novega stanovanjskega zakona, ki ga je predložil minister za socialno politiko dr. Gosar. Kakor so izjavljali ministri po seji in kakor je priznal g. dr. Gosar tudi sam, je ministrski svet njegov zakonski načrt v sedanjih redakcijah odklonil.

Ministrski svet se je danes dopoldne ob 11. ponovno sestel k seji in nadaljeval razpravo o stanovanjskem vprašanju. Seja ob 13. še traja. Zatrjuje se, da zastopa več ministrov, pred vsem demokrati, stališče, da je treba stanovanjsko zaščito zlasti za državno uradništvo in delavske sloje po-

daljšati ter s cenovnimi krediti podpreti akcijo za zgradbo stanovanj s strani občin in gradbenih združenj. Vsekakor pa bo osnutek, ki ga je izdelal dr. Gosar, iz temeljev spremenjen.

— Beograd, 15. oktobra. Seja ministrskega sveta je trajala do 13.30. Minister dr. Gosar je po seji izjavil novinarjem, da je stanovanjski zakon v načelu rešen. Čl. 8 njegovega osnutka, ki se nanaša na prisilno uselitev, popolnoma odpade. Člen 6 je spremenjen v toliko, da se podaljša maksimalno najemnine tudi preko 1. maja. Novinarjem bo podal danes popoldne daljši ekspozé.

Po zaključku verifikacijske debate

Odmevi včerajšnjih kleroradikalnih porazov. — Ponovno glasovanje demokratov z opozicijo. — Ključna vloga klerikalcev. — Gosp. Vukičević se boji sestanka Narodne skupščine.

Beograd, 15. oktobra. Najvažnejši dogodek včerajšnjega dne, kateremu so posvečali vsi politični krogi največjo pozornost, je bila debata v verifikacijskem odboru, ki je sinoči zaključil svoje delo. Osebito pozornost je vzbujala včerajšnja popoldanska seja, ki je trajala pozno v noč, ker so bila za to sejo rezervirana vsa najdelikatnejša vprašanja, glede katerih prej v vladni koaliciji ni bil dosežen sporazum, dasi so se radikalni mnogo trudili, da pridobijo demokrate za očitvanje sloge tudi v verifikacijskem odboru.

Glavno sporno točko v vrstah vladne večine je tvorilo vprašanje verifikacije radikalnih mandatov v sornorskem okrožju, kjer je šlo za mandat radikalnega prvaka predsednika Narodne skupščine Marka Trifkovića, in pa vprašanje vladno-radikalnih mandatov v sarajevskem okrožju, glede katerih so demokrati zahtevali anketo, ker so bili v verifikacijski debati iznešeni dokazi, da je bila Demokratska zajednica potom volilnih mahinacij in tatvin kroglice prikrajšana za en mandat. Po dolgotrajnih pogajanjih je bil končno dosežen sporazum le v toliko, da so demokrati koncedirali radikalom verifikacijo sornorskih mandatov, vztrajali pa so na anketiranju sarajevskih mandatov, kar je bilo v verifikacijskem odboru zvečer tudi sprejeto.

Splošno pa se ugotavlja, da so igrali tekom vse verifikacijske debate najizmernejšo vlogo slovenski klerikali, ki so poslušno glasovali za vse radikalne predloge in verificirali vse volilne sloparije ter branili vsa radikalna nasilja, tudi taka, glede katerih so bili predloženi nepobitni dokazi. Pričakovali so, da jim bodo radikalni vračali milo za dobro ter podpirali njihove pritožbe zoper volitve v mariborskem okrožju, kjer so skušali osporiti mandat poslanca Ureka, zlasti pa, da bodo radikalni glasovali za to, da se razveljavi ljubljanski mandat poslanca dr. Kramerja in prizna dr. Korošcu. Za to debato so alarmirali ves svoj klub, ki je polnoštevilno prisostvoval seji ter z vpitjem motil potek razprave. Na vsako pozitivno trditev in konstatcijo dr. Kramerja, ki je točko za točko pobijal njihovo pritožbo, so odgovarjali le z vpitjem, tako da so se nad njihovim nastopom zgrajali celo njihovi radikalni zavezniki. Dr. Kramerev dokumentirani govor, v katerem je razkril vse sleparije klerikalcev, njegove ugotovitve o terorju, ki so ga vršile v službi klerikalne stranke sosebojne oblasti in pa v duhovščini, so napravile na ves verifikacijski odbor in tudi na vse ostale prisotne poslance globok vtis. Dr. Kramere je klerikalce med ponovnim pritrjevanjem neklerikalnih poslancev do gola razkrinkal in jih pokazal v pravi luči. Posebno globok vtis je napravilo na radikale in demokrate, ko je dr. Kramere navedel, kaj so klerikalci govorili in pisali leta 1925, ko je bila na vladi radikalno-demokratska koalicija, in ko je prečital par »čvek« iz »Glasnika prev. srca Jezusovega«. Pod utisom teh ugotovitev so doživeli klerikalci na sinočni seji strahovit poraz in ostali nazadnje popolnoma izolirani. Večina verifikacijskega odbora je odbila vse klerikalne pritožbe in zahtev te verificirala i mandat dr. Kramerja i mandat poslanca Ureka. Za predlog SDS so glasovali kompaktno vsi demokrati, radičevci in zemljoradniki, radikalni pa so si pomagali iz zadrege na ta način, da so odšli iz dvorane in prepustili klerikalce njihovi usodi. Med glasovanjem so vsi navzoči poslanci razen klerikalcev prirejali dr. Kramerju viharne ovacije in vzklikali napredni beli Ljubljani. Klerikalci so bili po seji besni in so posebno zabavljali na radikale, ki so jih kljub blejskemu paktu postili na cedila.

— Beograd, 15. oktobra. V verifikacijskem odboru, ki je sinoči zaključil debato, se danes sestavlja poročilo. Značilno je, da bo večina verifikacijskega odbora podala odobreno mišljenje. Tako bodo poleg opozicije dali odobreno mišljenje tudi klerikalci glede ljubljanskega mandata in mandata posl. Ureka, radikalni glede anketiranja radikalnih mandatov v sarajevskem okrožju, demokrati glede volitev v čačanskem okrožju, poslanec Perić pa se posebej glede volitev v Kragujevcu, radikalni in klerikalci skupno glede razveljavljenja mandata sina ministrskega predsednika Mičiča Vukičevića.

V opozicijskih krogih so s potekom razprav v verifikacijskem odboru zelo zadovoljni. Naglašajo se, da je vlada v verifikacijskem odboru doživela občuten poraz. Vse ankete in razveljavljanje mandatov se nanaša izključno le na vladne liste g. Vukičevića in niti v enem slučaju verifikacijski odbor ni oporil opozicijskih mandatov.

Seja Narodne skupščine je sklicana za ponedeljek ob 9. uri dopoldne. Na dnevnem redu je verifikacija mandatov. Začasni Predsednik Narodne skupščine dr. Perić je danes dopoldne daljša konferenca z ministrskim predsednikom g. Vukičevićem. Po tej konferenci je izjavil novinarjem, da še ni povsem sigurno, da se bo vršila seja narodne skupščine v ponedeljek, ker do takrat bržkone še ne bo dogotovljeno poročilo verifikacijskega odbora. V političnih krogih pa se sodi, da je to zavlačevanje v glavnem pripisovati bojazni g. Vukičevića, da pade vlada že na prvi seji Narodne skupščine, ker se na prvi strani zatrjuje, da je g. Vukičević včeraj zvečer ponovno zahteval od dr. Marinkovića, da razčisti v demokratskem klubu razmerje do vlade, da se bo vedel ravnati v očiščeni sestanku Narodne skupščine. Tudi sinočni avdienci g. Vukičevića in dr. Marinkovića na dvoru se spravlja v zvezo s tem vprašanjem.

Prvi filmi Štefice Vidačičeve

— Zagreb, 14. oktobra. Kakor javljajo iz Berlina, bo Štefica Vidačič, ki si je nadelala ime Štefice Vida, nastopila v dveh vlogah v filmih »Tajna moč« in »Tri Evine hčere«. Zadnji film bo režiral mladi češkoslovaški režiser Gustav Mahachaty na račun Amerike.

PRORAČUN MINISTRSTVA VER

— Beograd, 14. oktobra. Včeraj je bil dovršen proračun ministrstva za vere. Proračun znaša 120 milijonov dinarjev. S proračunom se bavi tudi konferenca jugoslovanskih škofov, ki namerava postaviti zahteve po znatnem zvišanju proračunskih postavk, določenih za rimsko - katoliško duhovništvo.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 801.50, Berlin 13.55, Milan 310.50, London 276.50, Newyork 56.75, Pariz 223.50, Praga 168.40, Curih 10.955.

ZAGREBSKA BORZA

Zagrebska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: London 276.70, Newyork 56.75, Pariz 223.25, Milan 310.50 — 311, Curih 10.9525, Dunaj 801.50, Praga 168.395.

INOZEMSKA BORZE.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.72, Milan 28.345, London 25.255, Newyork 518.50, Pariz 20.24, Praga 15.965, Dunaj 73.20.

Klerikalna blamaža z ljubljanskim mandatom

Snoči je verifikacijski odbor potrdil izvolitev dr. Kramerja. — Smejni argumenti klerikalne pritožbe. — V pritožbi ni nobene konkretnega dokaza.

Snoči je verifikacijski odbor Narodne skupščine overoval mandat dr. Kramerja. Klerikalni predlog, da se izvolitev dr. Kramerja razveljavi in ljubljanski mandat prisodi dr. Korošcu, je bil odklonjen, za verifikacijo so glasovali vsa opozicija in vsi demokrati, proti njej glasovali niti vsi radikalni, ker je bilo nekaterim sram klerikalne komedije.

Mi se doslej s klerikalno pritožbo proti skupščinskim volitvam nisimo bavili, ker smo vedeli, da se bodo z njo klerikali v verifikacijskem odboru samo blamirali. Sedaj, ko je dr. Kramerjev mandat že verifikiran in ko ni več nobene »nevarnosti« od naše strani, da bi mogli potom javnosti vplivati na odločitev verifikacijskega odbora, lahko povemo, da navaja klerikalna pritožba, da je imela demokratska stranka v službi 5 volilnih sleparjev, ki so obrtoma volili za umrle in odsotne. Imen teh »volilnih sleparjev« pritožba ne navaja. Kot važen argument navaja pritožba tudi znano trnovsko »špenglo« in da so stali na dan volitev pred XV. voliščem v gostini Čestovar pristaši demokratske stranke v gosti gruč, skozi katero so se morali dremati volilci. Zadnji slučaj se tiče dogodkov, ko je znani klerikalni agitator Žužek pred voliščem na Dolenjski cesti na ves glas zabavljati proti dr. Kramerju, pri čemur so volilci burno protestirali, in ko se je pripeljal tja dr. Kramer ter je Žužek na njegov poziv vprilo istih tudi izjavil, da ne more o dr. Kramerju ničesar slabega reči.

Kako tehtna je bila klerikalna pritožba, je razvidno tudi iz naslednje točke, v kateri graja kot protizakonito, da je predsednik neke volilne komisije spuščal na volišče več kakor 5 volilcev in sicer 7 do 8. Prav tako zanimiva je trditve v pritožbi, da je SDS pripravila nekega volilca k glasovanju za dr. Kramerja s tem, da mu je pred volitvijo poravnala globo in zagotovila stroške, ki jih je imel zaradi ovadbe »nekega demokratskega uradnika«. To navaja kot dokaz za volilno podkupovanje.

Se zanimivejša je točka, v kateri klerikali izpodbijajo dr. Kramerjevo izvolitev s trditvijo, da je bil med 19 predsednikov volilšč v Ljubljani samo en izrazit pristaša SLS. Kako smešen je tak argument, je razvidno že iz dejstva, da je predsednik volilšč za skupščinske volitve imenoval državni odbor. Ako pa se upošteva še to, da pri občinskih volitvah, pri katerih je dobil napreden blok nad tisoč glasov več kakor klerikali, med predsedniki volilnih komisij sploh ni bilo nobenega pristaša SDS, pa izgleda stvar še bolj smešna. Sicer pa se je treba vprašati, ali sumišči klerikalna pritožba predsednike volilnih komisij, da niso vršili objektivno svoje dolžnosti? Treba bi bilo to jasneje povedati.

Nato navaja pritožba, da je namesto v

volilnem imeniku navedenih pravih volilcev glasovalo 17 nepravilnih volilcev, nadalje 36 volilcev, ki so volili že na deželi, nadalje, da jih je 7 volilo namesto drugih, da so volili 4 mladi, 4 aktivni vojaki in končno, da je volil 1 volilec, ki je bil od SDS podkupljen.

Imen, dokazov, konkretnih dejstev pritožba ne navaja, v celoti napravi kakor pritožba proti ljubljanskim občinskim volitvam vtis, da so bile navedene volilne nepravilnosti izvršene od klerikalne strani, kajti klerikalni čuvardi skrinjice so v volilnih komisijah molčali ter niso pustili nobenega nezakonitega čina protokolirati, bržkone zato, da bi ne izšli lastnih ljudi.

Klerikalna pritožba je bila vložena samo zaradi tega, kakor je razvidno iz njene motivacije, da se je sploh lahko reklo, da je bila vložena.

Značilno je že to, da se je »Slovenec« ni upal objaviti, ker je vedel, da bi se ji smejala vsa javnost.

Ni čudno, če je vzbudila v verifikacijskem odboru živahno veselost, ko je prišla v razpravo, zlasti se, ko je dr. Kramer predčital članek iz »Glasnika presvetega srca Jezusovega«, ki poziva katoličane, naj vržejo svojo kroglico v klerikalno skrinjico, ki predstavlja presveto srce Jezusovo. Prav tako je vzbudilo veselost, ko je dr. Kramer ugotovil, da je 11 septembra volilo v Ljubljani 53 teologov, da pa jih je volilo pri občinskih volitvah 13 manj, ko so napredniki razglasili, da bodo volilne komisije zahtevale legitimacije. Žal, dr. Kramer ni navedel, da sta bila v volilnem imeniku tudi dva teologa, ki sploh še nista stara 21 let.

Današnji »Slovenec« seveda trdi, čeprav so z opozicijo glasovali tudi demokrati za verifikacijo dr. Kramerjevega mandata, da je »cela zbornica stala pod vtisom, da je bil njegov mandat pridobljen z goljufijo«. Zakaj »Slovenec« ne objavi klerikalne pritožbe? Ali se morda boji, da bi se ji ne smejale tudi krave v škofovem hlevu?

Če pripominjamo še to, da so klerikali v svoji pritožbi zahtevali, naj se dr. Kramerjev mandat razveljavi in prisodi dr. Korošcu, v verifikacijskem odboru pa so zahtevali pod vtisom, ki ga je napravila njihova pritožba, naj se določi anketa, ki naj šele ugotovi upravičenost klerikalne pritožbe, potem postane še bolj vidna blamaža, ki so jo doživeli klerikali.

Ne bi se podrobneje bavili s to zadevo, ako bi ne služila javnosti v zabavo in dokaz klerikalne onemoglosti, ki kljub vsemu trudu ne more dokazati, da Ljubljana ni napredna.

Dejstvo je, da so postali klerikali zopet za eno blamažo bogatejši.

je bilo dne 7. t. m. Drugi dan je že videl sofer Henrik Jaguš Kodrnja živega in zdravega. Sofer mu je posodil neko kolo in ga vprašal, kdaj ga namerava vrniti. Kodrnja je odgovoril, da je kolo pri njem, da se mu pa mudi k nekemu prijatelju, ki mu je dolžan 400 Din. Kodrnja je že preje večkrat poskušal izvršiti samomor, a so ga vedno ali rešili ali pa mu nakano preprečili, ker si je hotel vzeti življenje vedno na obljubljenih krajih, kjer so mu mogli takoj priskočiti na pomoč. Vedno je izjavil, da gre v smrt radi slabih gmotnih razmer. Pri mnogih dobrih ljudeh je tako vzbudil sočutje in so mu na ta ali oni način pomagali. Tvrdisa Kastner ga je po nekem poskušnem samomoru zaposlila, pa jo je kmalu nato sleparil za 2500 Din. Sprejel je namreč v delo osem žimnic in prodal vse blago firme. Ko ga je ta tožila, je sklenil izvršiti samomor. Pustil je obklo in legitimacijo na obali in mislil je, da je s tem vse poravnano. Časopisni so dematerializirali vest, da je Kodrnja mrtev in vse stranke, katere je osleparil, o se nenadoma zglasile. Največ škoda je napravil posestniki Slavi Težakovi. Na njeno ime je namreč dvignil pri Obrtni zadrugi 5000 Din in pri Prvi hrvaški štedionici tudi 5000 Din. Podpis Težakove je ponaredil. Na isti način je prevzel nekega uradnika za 42.000 Din. Fanka Mertl mu je posodila kolo svojega sina, katerega ni več videl. Na prav prebrisan način je osleparil svojega sosedo Gjuro Babiča. Po vprašanju ga je v kavarno »Medulica« da bo priča pri nekem dogovoru, s katerim so Kodrnja dobil posojilo. Babič je videl, da so na menici podpisani že štirje hišni posestniki in je tudi on menico podpisal za vsoto 15.000 dinarjev. Babič je pozneje dožgal, da je bil prevaran in je naznanil vso stvar policiji, ki sedaj pridno išče sleparskega »šer pomorilca«.

Direkcija državnih železnic v Zagrebu je včeraj obvestila zagrebško redarstvo, da je dospel iz Osijeka en vagon sladkorja z odtiranimi plombami. Prometna uprava je postavila vagon s sladkorjem popolnoma v rudo izven ograje glavnega kolodvora. Nočni čuvaj je opazil drugi dan, da so plombe odtrgane. Naznanil je to policiji in komisiji je ugotovila, da so neznani vlomilci odnesli iz vagona vrečo sladkorja, težko 85 kg. Istega dne je skladiščnik Alfons Valeček obvestil redarstvo, da je našel rano zjutraj blizu nekega praznega skladišča vrečo s 40 kilogrami sladkorja. Skladiščnik ni vedel, od kod vreča in je sladkor razdelil med svoje delavce. Hišnik Ivan Hudi je pa istotako naznanil, da se v skladišču nahajata še dve polni vreči sladkorja. Delavec Trček je pa prišel k njemu in zahteval, naj mu izroči eno vrečo. To je hišnik tudi storil in hkrati obvestil o tem redarstvo. Policija je Trčka zasilila. Najprej je izjavil, da je vrečo kupil za 300 Din od nekega neznanega moža na ulici. Ker je bila težka, jo je pustil v praznem skladišču. Policija je sumljivega delavca pridržala v zaporu. Pozneje je delavec priznal, da je našel vrečo poleg odprtega vagona in jo odnesel ter jo pustil v praznem skladišču, da bi ga med potjo policija ne vzmernirala. Zdi se, da obstaja vlomilskosredna družba, ki opravlja svoj posel po kolodvorih. Policiji za sledenje sladkosnedne vlomilce.

K volitvam v Trgovsko zbornico

Trgovskih krogov smo prejeli: Da sta gg. Jelačin in izdelala načrt za volitve v Trg. zbornico, katerega je potem Beograd potrdil, nam je itak znan! Nimamo ničesar ne proti enemu ne drugemu stanu; ali kako pridemo do tega, da bo n. pr. kako klerikalno konzumno društvo v D. oddalo 12 glasov ter bodo iste osebe kot člani posojilnice v istem kraju oddali še vsak po 1 glas! Da bodo trgovski krogi izrekamirali vse take neupravičene volilce, se razume ob sebi, to vedo ali so vedeli že tudi v naprej klerikali. Vseled tega so že v naprej preskrbeli, da se vse te upravičene reklamacije ne upoštevali! Če smo tedaj tako daleč, po čemu ves trud! Na ta način — je prav nepotrebno, da cepimo naše moči! To je balkanska politika!

Če bi imeli ljubljanski trgovci kaj več odločnosti in ne bili tako pohlevni, da ne

rečem flegmatični ali pošten, bi morda vsi kot en mož nastopili proti takemu volilnemu redu, protestirali proti taki nakani od strani klerikalcev ter sploh ne voliti ali pa oddati prazne glasovnice! Le to bi bilo na mestu.

Omeniti je treba, da zahteva novi volilni red da podpiše volilno polo 100 volilcev!

Zakaj je to treba, nam tudi ni jasno. Vsekako imajo volilni red, kakor ga nima nobena država na svetu.

Ce bodo trgovske interese zastopali razni konsumarji kaplani, mežnarji in drugi taki rokodelci, ki so sicer lahko vse časti vredni ljudje, bomo menda v trgovskem pogledu kmalu tam, kjer so Angeži. Tako si vsaj mislita gg. Jelačin & Comp.

Sport

Spored olimpijskega dne v Ljubljani

Jutri se vrši v vsej državi olimpijski dan. Namen tega dne je propagirati idejo olimpijskih iger, vzbujaati v naši državi zanimanje za to največje svetovno tekmovanje narodov in zbrati podporo za udeležbo naše države na zimskih olimpijskih igrah v Amsterdamu, oboje v l. 1928.

Program v Ljubljani je določen sledeče:

Dopolodne: Start in cilji kolesarske dirke na Aleksandrovi cesti ob Bleiweisovi cesti. Početek starta ob pol 9. uri zjutraj, cilji ob tri četrt na 10. Točno ob 11. krene manifestacijski obhod sportnikov z vselej: Spreved se sestavi sledeče: na čelu godba Sokola l. nato olimpijska zastava, kolo ihačev, za njimi predstavniki Olimpijskega odbora, Sportne zveze J. zimskosportnega saveza, lug. hazena saveza, Motosaveza kralj SHS, Li. nog. podsaveza, li. plavalnega podsaveza, li. lahkoatletskega podsaveza obeh kolesarskih pododborov, autokluba, sekcija Ljubljana. Tel. kult. društvo Atena. Skavtske organizacije. Gozdovniške organizacije in kola ihačev. Organizacije so zastopane samo po predsedniku in nje. namestniku. Za to skupino se uvrste nozometasti, za njimi lahkoatleti, hazena družine, lahkoatletinje, plavalci in plavalke, težko - atleti, nato tenisi igralci in tenisi igralke, za njimi drsalci in drsalke, nato smučarke in smučarji, pred smučarji vrsta vojaških smučarjev, nato sankaci, skavti, gozdovniki, vrsta vojaških kolesarjev, kolesarji, motociklisti in avtomobilisti. Vsi klubi se uvrste v spreved po abecednem redu njih imen, sportniki pa nastopijo deloma v sportnih dresih in s sportnim orodjem, deloma v civilu. V sprevedu so pripuščeni tudi naraščajniški vrste grup. V podrobnostih na naj se upošteva navodila rediteljev.

Spreved gre po sledečih ulicah: Gospodarska cesta, Dunajska cesta, Masarjova ulica, Miklošičeva ulica, Marilini trg, Stritarjeva ulica, Mestni in Stari trg, Sv. Jakoba trg, Gojzova ulica, Vekova ulica, Kongresni trg, Aleksandrova cesta pred opero. Pred opero se razvrste sportniki, kjer jih zdraviljo z operneka balkona predstavniki javnih oblasti na kar se vrši od tam razhod.

Popolodne se vrše vse prireditve na igrišču SK Ilirije in prično ob pol 14. uri. Odigra se hazena tekma, nozometna predtekma Ilirija : Primorje. V odmorih se razvrsti nekaj lahkoatletskih tek in 1 težkoatletska točka. Lahki atleti nastopijo v disciplinah 4x100, 800 m, 1500 m, skoku ob palici.

V času sportnih prireditev se bodo prodajali po ulicah olimpijski znaki po 2 in 10 Din ter prošimo občinstvo, da jih v korist olimpijskega fonda kupi.

Vsi sportniki za olimpijsko propagando!

Odbor za propagando IX. olimpijade v Sloveniji.

Smučarji SK Ilirije. Pozivamo vas, da se odzovete pozivu našega Saveza ter se polnoštevilno udeležite manifestacijskega obhoda da pokažemo jakost naše sekcije. Dolžnost nas veže da manifestiramo obenem za naš lep smučarski sport. Pridemo naj smučarke in smučarji in naraščaj točno ob 10 uri na velesmiskli prostor. Kdor ima dres v dresu in s smučmi sicer v civilu! Smuk! — Sekcijsko načelstvo.

Ilirija : Primorje. Jutri se povodom olimpijskega dne ponovno srečata na zelenem polju dva najhujša rivala. Kadar sta nastopila Ilirija in Primorje, le to vedno pomenilo višek v našem sportnem življenju. Se vsem je gotovo v spominu nepričakovana visoka zmaga Primorja v pomladnem prvenstvu s 6 : 3 Iliriji je uspelo nato trikrat premagati svojega rivala in sicer s 3 : 1, 4 : 2 in 4 : 0. V zadnji tekmi je Primorje nastopilo nekako oslabiljeno, za jutri pa ima na razpolago svojo najmočnejšo garnituro. Občinstvo bo vsekakor prišlo na

so se dotaknili jekla.

Z browningom in iztegnjeni roki se je vrvavala.

Faulton je takoj spoznal, da je izgubljen, če se ne požuri. Naglo je segel po browningu za pasom.

Leticija je sprožila. Istočasno je počil tudi strel z nasprotne strani. Začula je zamolkli krik, začutila v rami hude bolečine, se opotekla in zgrudila onesveščena na tla.

IV.

V leči. Čim je d'Albaniac odprl oči, se je takoj spomnil dogodkov v Centralnem hotelu. Obed, prihod policije, nepričakovani napad, narkoza in časna omedlevica.

Ležeč na trdi postelji je čutil bolečine v boku in ramenih. S težavo se je dvignil in otipal blazinico iz elastične kovine. Ves začuden je vprašal:

— Kje sem?

V celici je bila tema. Zašepetal je:

— Portcluse!

Nihče se ni oglašil.

D'Albaniac je zdržal sapo in napeto poslušal Grohna tišina!

— Kaj sem sam?

Spomnil se je Faultonovega pogleda, ko se stopil redarji v restavracijo.

— On je nas izdal!

svoj račun. V predtekmi nastopita Hermes in Slavija, a tekma je prvenstvena. Pred tem se vrši hazenska tekma med Ilirijo in kombiniranim teamom. V odmorih so na sporedne razne lahke in težkoatletske točke. Glavna tekma se prične ob 16. predtekma ob 14.30, ob 13.25 pa hazenska tekma. Vse tekme se vrše na prostoru Ilirije.

Jutrišnje sportne prireditve v Ljubljani

Glavna prireditve tekma Ilirija : Primorje. Razpored jutrišnjih sportnih prireditev za olimpijski sklad je sledeči:

ob 8.30 kolesarska dirka Ljubljana-Vrhnik-Ljubljana; start in cilji na Aleksandrovi cesti, cilji okrog 10 ure;

Popoldne na prostoru SK Ilirije: ob 13.30 hazenska tekma Ilirija : kombinirani team;

ob 14.30 prvenstvena nogometna tekma: Hermes : Slavija;

ob 16. nogometna tekma Ilirija : Primorje.

V odmorih med posameznimi tekmami se vrši nekoliko popularnih lahkoatletskih in težkoatletskih tekem, in sicer: tek na 200 m, stafeta 4 x 100 m, 1500 m, met kopja in vlečenje vrvi.

Zanimanje širše publike za ta pestri program bo brez dvoma veliko. Posebno privlačna bo tekma med nogometnima moštvoma Ilirije in Primorja, ki obeta ne samo dobro, temveč tudi skrajno napeto igr.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Sobota 15. oktobra 1927; katoličani: Terezija; pravoslavni: 2. oktobra: Kiprijan.

Jutri: Nedelja, 16. oktobra 1927; katoličani: Gal; pravoslavni: 3. oktobra 1927.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Gledališče: »Hlapec Jernel in njegova pravica«.

Kino Matica: »Mornarja Pat in Patachon«.

Kino Dvor: »Pomlad ljubezni«.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Gledališče: »Ukročena trgovalka«.

Kino Matica: »Mornarja Pat in Patachon«.

Kino Dvor: »Pomlad ljubezni«.

Sport: Ob 8.30 kolesarska dirka Ljubljana - Vrhnik - Ljubljana; ob 16. nogometna tekma Ilirija - Primorje.

DEZURNE LEKARNE.

Danes in jutri: Piccoli Dunajska cesta; Bakarčič, Sv. Jakoba trg.

Solnce zaide danes ob 17.16 vzhaja jutri ob 6.16 in zaide ob 17.14.

ZA NAŠE NAROČNIKE.

Danes so na vrsti naročniki serij U in I.

Izpred sodišča

FIZOL JE KRADLA.

Za igrom je stanoval gospod Trta, ki je imel za hišo nasajen fizol. Ker se Trta ni razumel z gospo Miško, ki je stanovala v isti hiši, je sklenil, da se preseli. Dobil je drugo stanovanje, a z gospodarjem prejšnjega stanovanja sta se domenila, da ostane fizol Trtin, da bo hodil še vedno na svoj vrt, dokler ne bodo pridelki dozoreli, da jih bo lahko odnesel. In tako je hodil Trta na vrt, fizol je zorel in tudi kopal kakor sneg — vedno manj ga je bilo.

Ni vrag, da bi ne zasačil uzmoviča, si je dejal Trta in večkrat čez dan nenadoma stopil na vrt pogledat svoj fizolček.

Tako je prišel Trta tudi nekega avgustovega dne nepričakovano in stopil na vrt sredi poldneva in opazil med fizolovim listjem nekaj belega.

— E, to bo pa nove sorte fizol, je dejal gospod Trta smeje in se približal.

— Je lep moj fizol, kajne lep pa dober, je hitel gospod Trta in stopil med preklje, kjer je stala preplašena njegova nasprotnica gospa Miška s polnim predpasnikom fizola.

— Mene ste grizli, mene, ljuba gospa, ampak fizola pa ne boste, dovolj, da ste me spravili iz hiše, je dejal Trta prilazno.

— Ah, škoda se ga mi je zdelo, saj je že popolnoma dozorel, a vas pa ni od nobene strani, da bi ga potrgali, je hitela Miška.

— Le nič ne skrbite radi fizola prav mirno spite, ga bom že sam potrgal, kadar bom hotel, jo je potolažila Trta.

— Saj sem ga malo vzela, samo za eno poskusnjo, je dejala Miška.

— Tudi za poskusnjo se ga ne sme jemati, jo je zavrnil Trta in jo naznanil.

— Nikoli nisem bila še kaznovana in drugič mi jemati fizol, pa sem si mislila, čemu naj ga drugi pojedajo, jaz imam še vedno več pravice do njega, ker stanujem v hiši, se je zagovarjala gospa Miška.

Plačala bo 100 Din globe.

Naenkrat je spoznal namen izdajstva. Pri misli na Leticijo so mu stopile solze v oči. Krčevito se je oprjel postelje in zastokal:

— O, lopov, lopov!... Kje sta zdaj?... Kaj je z njo?... Ona je v njegovih rokah!... v njegovi oblasti!

Ves besen je planil s postelje in začel tipati po stenah, da bi našel izhod. Stene so bile gole. Vrat ni bilo nikjer. Segel je v žep misleč, da najde v njem električno svetilko. Žepi so bili prazni.

Omahnil je na posteljo, se prijel za glavo in začel razmišljati. Nedvomno so vtaknili njega in Fortclusa v samotni celici. Do jutra gotovo nikogar ne bo v celico. Kaj bo z Leticijo? Ali se bo znala braniti? Lopov, lopov!

Kar se je zasvetila v stropu bleščača luč.

D'Albaniac je planil pokoncu in se ozri po celici. Stene so bile belo prepletkane, tla cementirana.

— Gotovo niso priglžali luči kar tako. Najbrže dobim obisk.

V istem hipu so se odprla v steni nekaka vrata in v celico je stopil mož v rdeči uniformi, beli čepici in belih škornjih. D'Albaniac je opazil, da je imel redar za pasom čuden ploščat revolver.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Vedeževalka in skrivnostni vitez. — Sleparski samomorilec. — Sladkosnedni zlikovci.

Na periferiji Beograda živi neka zanimiva vedeževalka, o kateri se te dni mnogo govori v diskretnih damskih krogih. Vedeževalka je natančno uganila preteklost in proroško napovedala marsikatero dogodke v bodočnosti. Slavna je pa postala, ko se je pri nji zgledala neka boljša dama iz Beograda. Takoj ji je vedeževalka rekla, da se ji vidi, da ni zadovoljna. »Nesrečna sem, nesrečna«, je odgovorila mlada gospa, in to z močim. Duhovi so vedeževalki povedali, da bo mlada gospa vedno nesrečna z močim, ker ga nikdar ne bo resnično vzljubila. A ker je poštena žena, je težko rešiti povoljno njen nesrečni zakon. Morda bi se pa le našlo kako sredstvo? Vedeževalka se je ozrla v strop in poklicala svoje duhove. Neslišno je sprva moljela, potem pa glasno izgovorila: Črni vitez vas čaka vsako noč v svojem čolnu na Dunavu. Mlada žena je zadržala od strahu, vedeževalka jo je pa potolažila, češ duh mi je objasnili, da morate na obalo, ko se zmrača. Nesrečno ženo je bilo strah, ko je pomi-

slila, da mora ponoči na dunavsko obalo sama. Vedeževalka ji je ponudila spremstvo in jo ojunačila. Tako sta se nekega večera napotili k obali. Deset metrov od reke se je vedeževalka skrla za neko vrbo, nesrečna žena je pa ob obali čakala črnega viteza. In res se je približal čoln, vesla so udarjala ob vodo, nesrečnico je spreletaval strah in hrepenenje po skrivnostnem vitezu. Krepka moška roka jo je odnesla pol nezvestvo v čoln. Nekaj časa nato se je žena znašla na obali in poleg nje je stala vedeževalka. »Sedaj je moje življenje res lepo«, je vzdihnila dama. Ni bila več nezadovoljna z močim in povedala je o svoji sreči tudi svojim istotako nesrečnim prijateljcem. Ves Beograd govori te dni o nesrečnih soprogah, o vedeževalki in skrivnostnem črnem vitezu.

Pred nekaj dnevi so poročali zagrebški listi, da je izvršil samomor v Savi tapetnik Miroslav Kodrnja. Neki stražnik je namreč našel na obali Save njegovo obleko in legitimacijo. To

Jean de la Hyre:

36

500 Roman.

— Tudi ona je hotela umreti, ko je šla za Neznancem. Od vseh bivših ljudi sva si samo midva želela smrti. In samo midva bova zdaj živela! O! Pa še kako bova živela!

Leticija je vzdihnila in se zganila. Klic radosti se mu je izvil iz grla:

— Leticija!

Mladenka je znova globoko vzdihnila in odprla oči. Videč pred seboj Faultona, se je takoj zavedla. Planila je pokoncu in se stisnila k steni. Blede ustnice so se ji tresle od razburjenja;

— Izdajica!

Ozrla se je naglo okrog in spoznala salon.

— Mont-Guchet?... Kje je on?... in kje je Fortcluse? Odgovorite!

Faulton se je nasmehnil. Videč, da se borbja že pričenja, si je takoj opomogel od razburjenja.

— D'Albaniac? Fortcluse? Ne vem, kje sta. Vem oa, da ju z nama ne bo več.

V Leticijinih očeh so se zasvetile iskre gneva in prezira.

— Izdajalec! Izdajalec!

Kar se je spomnila, da ima browning v žepu. Saj ji ga pri aretaciji gotovo niso vzeli. Naglo je segla v žep.

— A...

V njeni roki se je zasvet

Profesor Ivan Franke

Danes ob 7. jutraj je preminul v Ljubljani nestor slovenske umetnosti prof. Ivan Franke. Kot ribarski izvedenec se je udeležil začetkom oktobra vodopadne rasprave v Kozarjah, kjer se je prehladil in obolzel za pljučnico, kateri je danes podlegel.

Zopet je zasekala neizprosna smrt v organizem našega kulturnega življenja globoko rano. Za vedno je zatisnil oči mož, čigar ime bo zapisano z zlatimi črkami v zgodovini slovenskega kulturnega življenja. S pokojnim Franketom leže v grob mož, ki ga po pravici prištevamo med pionirje naše kulture, zlasti našega slikarstva.

Ivan Franke je bil rojen 16. maja 1841. v Dobju pri Poljanah. Njegov oče po domače Košanec, je bil vpokojen finančni lovec. Od 16. leta je bil vedno pri vojaki, pozneje pa pri finančni straži in je 1. 1816 korakal celo proti Parizu. Ko je bil sin Ivan star kakih 7 let, se je preselila rodina v Cerklje, kjer je oče najel gostilno. Pritisnila je slaba letina in premoženje je šlo po vodi. V Cerkljah je hodil Ivan v enorazredno, kjer je bil učitelj organist bivši strežaj škola Wolfa Cvek. Dva leti je študiral tudi v Šoli v Kranju, potem pa so ga dali v gimnazijo v Ljubljano, kjer je 1. 1862 maturiral. Po daljšem potovanju po inozemstvu je moral ugoditi materinim prošnjam in vstopiti v semenišče. Kmalu je pa spoznal, da ta poklic ni zanj in odšel je na Dunaj, kjer so mu svetovali, naj se vpiše na juridično fakulteto, češ, da njegove risbe ne kažejo na

to, da bi se vpisal na akademijo. Razočaran se je vrnil v Dunaj, kamor se je pa še isto jesen vrnil in bil sprejet na akademijo. Kot nadarjen slikar se je šolal pozneje tudi v Benetkah in ta šola se pozna vsem njegovim delom.

Franke kot slikar.

Ivan Franke je kot slikar najprej posnel stare benečanske mojstre. Vživel se je tako v njihovo šolo, posebno v njihov kolorit, da so mnogi izvrstni poznavalci stare benečanske umetnosti posameznega njegova dela na prvi pogled smatrali za dela stare benečanske šole. V pokrajinskih slikah pa je bil zmeren realist in je, posebno v začetku, pazil na svetlobne in atmosferske efekte. V starejši dobi je postal slikar nekežnejših nians. Slikal je najraje pomladanske pokrajine. Njegova najbolj znana dela so cerkvene sodobnike med njimi n. pr. pisatelja Jurčiča in Mencingerja, kiparja Rendiča in dr. Napravil je tudi sliko Valvazorja. Med njegovimi cerkvenimi slikami so najbolj znane: Sv. Valentin (uršulinska cerkev v Škofiji Loki), Križev pot (Cerklje) Sv. Trojica (Predoslje), Sv. Anton (franciškani v Ljubljani). Vse svoje življenje pa se je bavil z veliko kompozicijo Prešernovega »Povodnjega moža«. Med najboljša njegova slikarska dela spadajo njegove slike in študije, ki jih je prinesel s potovanja po Kitajskem. Baval se je tudi z umetnostno zgodovino in je bil skoraj pol stoletja konservator centralne komisije za ohranitev spomenikov.

Franke kot beletrist in popotnik.

Pokojni Franke se je udeleževal tudi na beletrističnem polju. Pisal je mnogo in je svojetasno priobčeval v »Ljubljanskem Zvonu« in »Slovenskem Narodu« aktualne članke, v »Zorici« je 1. 1872. objavil članek o »Beneških umetnikih«. Bil je prvi raziskovalec gotoske umetnosti na Slovenskem. V »Slovenskem Narodu« je napisal »Popotne črtice o Kitajcih« 1. 1884. pa je v »Ljubljanskem Zvonu« objavil interesantno črtico »Pogreb v indijskem oceanu«. Tri leta kasneje je izšel opis njegovega romantičnega potovanja z naslovom »Postillon d'amour«. Spis je izšel pod psevdonimom S. Savec.

V ostalem je treba omeniti, da je bil popotnik Franke nekaj časa tudi v Novem mestu in da je od 1. 1890. do 1898. poučeval modeliranje na ljubljanski realki.

Slovinci vobče ne potujejo mnogo, toda pokojni Franke je bil navdušen popotnik. Leta 1873. je imel priliko odpotovati na Kitajsko. O tem svojem potovanju po Kitajskem je podal zanimive črtice v »Ljubljanskem Zvonu«.

Po povratku s Kitajskega se je zopet vrnil v Benetke, a od tu na Dunaj. Leta 1876. se je oženil. L. 1878. je bil nastavljen za suplenta za risanje na gimnaziji v Kranju. Leta 1908. je stopil v pokoj, ko so ga 1. 1914. iz ateljeja v Mladiki napravili bolnico, se je z barvami, čopiči in platni vred preselil v Jakopičev paviljon, kjer sta skupno z Jamo slikala vsak zase v drugem prostoru.

Lani je slikar Franke proslavil 85letnico svojega rojstva. Povodom jubileja se je odličnega umetnika v polni meri spomnila naša javnost, a časopisi so prinesli o njegovem živju in bitju obširen pregled.

Pokojnikove zasluęe za našo ribarstvo.

Ko je prišel pokojni leta 1878 za suplenta v Kranj, se je v prostih urah po vsem posvetil ribarstvu, še leta 1881 je priredil v kleti milina na Okroglem prvo vališče. Leto nato je sezidal za vladno podporo novo vališče v Lajhu pri Kranju. Že v prvih letih svojega ribarskega delovanja je napisal knjižico »Umetno ribarstvo«. Proučeval je ribarske razmere v naši domovini, posebno pozornost je posvečal račim vodam in proučevanju račje kuge. Uspeh svojega proučevanja je obelodanil v knjižici »Zboljšanje ribarstva v Krki« (1899) in v znamenitem poročilu o kranjskih vodah in njihovih fauni, ki ga je priobčil v Izvestju ljubljanske realki 1. 1892. Ko je bil 1. 1899 premeščen v Ljubljano, je prevzel vodstvo vališča na Studencu, ki ga je spremenil v velik ribogojni zavod. Kmalu nato je ustanovil novo moderno vališče v Poljani pri Željimcu. Posebno temeljito se je bavil s proučevanjem ribje hrane. Leta 1905 je predaval na mednarodnem ribarskem kongresu na Dunaju o prehrani rib in o pomenu planktona. Za ribarski kongres v Vašingtonu (1908) pa je napisal obširno študijo o ribji hrani. V naše vode je zapodil tri nove vrste postvri in sicer šarenko, zlatovčico in jadransko postvro. Uspešno je sodeloval, ko se je ustvaril kranjski ribarski zakon in na podlagi tega zakona izvedel

revirno razdelitev, ki je še sedaj v veljavi. Ko je začel izhajati »Lovec«, je bil njegov glavni sotrudnik Slovenskemu ribarskemu društvu pa je bil vedno radevoljno na razpolago, kadar je rabilo njegovo pomoč in nasvet. Po prevratu je izdelal po nalogu vlade elaborat o razdelitvi stajerskih in koroških vod v ribarske okraje. Rad bi bil še dejansko sodeloval pri tej razdelitvi, pa ga nam je žal neizbežna usoda prerano iztrgala. Radi neveljavih zaslug za ribarstvo ga je Slovensko ribarsko društvo imenovalo že pred leti svojim častnim članom.

O Franketu kod družinskem očetu in zasebniku bi se dalo povedati toliko lepega, kolikor o malokaterem izmed nas. Svoje tri sinove in štiri hčerke je vzgajal strogo v narodnem in naprednem duhu tako, da so bili vedno med prvoborniki za napredno stvar. V zasebnem življenju je bil izredno simpatičen in priključen. Kot mož kremenitega značaja in širokega obzora je bil v družbi vedno dobrodošel. Znan je bil tudi po svoji duhovitosti, ki jo je ohranil do zadnjega. Ni čuda, da je imel nešteto iskrenih prijateljev in znancev, ki ga bodo poleg težko prizadetih svojcev zelo pogrešali. V pondeljek ob pol treh popoldne se bo vršil pogreb. Bodi vrlemu možu lahka domača zemlja, za katero je živel in deloval.

Na grob pokojnega slikarja Ivana Franketa položi Mesna občina kod nestorju slovenske umetnosti lep venec.

Ljubljanski trgovci, naša društva in korporacije

Na obč. zboru Gremija trgovcev v Ljubljani dne 29. marca t. l. je bil sprejet na slednji predlog načelstva:

»V smislu sklepa današnjega obč. zbora je članom gremija prepovedano dati društvom ali korporacijam darila bodisi v denarju ali blagu. Člane, ki ne bodo strogo držali tega sklepa, naj gremijsko načelstvo v smislu §24. grem. pravil opozori. Sklep stoji takoj v veljavo. Vsak član dobi čim prej tablico z natisnanim sklepom za odkodnino Din 5.—

Ta sklep gremija je mestni magistrat kot obrtna oblast 1. stopnje na podstavi § 127. obč. reda kot nedopusten sistiral in njegovo izvršitev prepovedal, češ: S tem sklepom je gremij prekorajil svoj združni delokrog. Dobrodelnost in radodarnost, zlasti še napram narodnim in kulturnim institucijam, je izključno osebna zadeva posameznika, in v tej svobodi omejevanje ga ni nihče opravičen. Najmanj pa sme to delati obligatorna obrtna zadruga, ki mora pospeševati humanitarne, gospodarske in izobraževalne interese združnega članstva, ne sme pa omejevati svobodnih osebnih pravic tega članstva. Tak sklep zato ni samo sploh in po obrtnem redu še posebej nedopusten, marveč je, ker prepoveduje članstvo pod kaznijo udeleževati se gmočno po svojih močeh na narodnem, kulturnem in humanitarnem polju, tudi protinardnem, nekulturen in nehumanen.

Gremij se 18. aprila t. l. proti magi-

stratnemu odloku pritožil velikemu županu, češ, da je sklep obč. zbora naperjen edino proti dajanju daril kot sredstvu za nečedno tekmo, da pa sklep nima oti proti društvom in korporacijam. Gremij hoče članstvo odvrti le od anormalnosti, ki so zavladale v poslovanju in se morajo v interesu poslovnega prometa in obče stagnacije odpraviti.

Zdaj je veliki župan odločil, da prizuvi gremija ni ugoditi iz razlogov mest. magistrata. Dajanje daril spada med sredstva za nečedno konkurenco le taktat, ako se dajejo darila radi pridobivanja odjemalcev. Dajanje daril društvom in korporacijam pa je akt dobrodelnosti in nima nič skupnega s pridobivanjem odjemalcev in z nečedno konkurenco. Dajanje daril je povsem zasebna stvar vsakega posameznega trgovca in ne spada v obseg trgovskega poslovanja. Gremij kot obligatorna obrtna organizacija ne sme omejevati članov v njihovih zasebnih zadevah. Sicer pa je bilo dajanje daril društvom i. dr. s strani trgovcev v Ljubljani v navadi že v časih, ko je bilo ljubljansko trgovstvo splošno znano kot solidno in zdravo, a taktat radi takih daril ni bilo nikakih pritožb glede nečedne konkurenice.

V okviru gremija se torej taka prepoved, kot jo vsebuje razveljavljeni sklep, ne more izdati. Ako pa smatrajo trgovci za potrebno in umestno, da se omeji nabiranje daril po trgovskih lokalih s strani društev in korporacij, bi mogli v ta namen izven gremija napraviti primerne medsebojne dogovore.

Nadaljni priziv ni dopusten.

Prosveta

Koncert vijolinskega virtuozu Kubelika

Menda ga ni na svetu izobraženca, ki bi ne poznal imena Kubelika. Malo je tudi še živčih vijolinskih virtuozov, ki bi v svojem življenju doživeli toliko in takih triumfov, kot Kubelik. V dobi in ta ni še daleč za nami ko je virtuoznost, frapirujoča tehnika bila v polnem razcvetu, je Kubelik očaroval ljudi tako da so videli v njem čarovnika, vijolainista. ki mu skoroda ni bilo para. Dandanes marsikateri virtuoz prikriva z zunanjim bleskom svoje izre, z osupljivim tehničnim znanjem notranjo praznoto in plehkost resnične muzikalnosti. Zrcalo vsakega virtuozu je njegov program. Kubelik nam je prinesel stvari, ki jih srečavamo na programih vseh onih virtuozov, ki hočejo pokazati svojo tehnično bravurnost, stvari, katerih zunanje prednašanje vzbuja občudovanje, ki že same po sebi tudi drugega ne dopuščajo. Vendar pa s tem Kubeliku v dobro Bacha in Beethovna. Njegov lastni B-dur koncert je bil prirezen na njegovo lastno tehnično znanje. Natrpan je bil s strahotnimi težkočami, ki pa so bile za Kubelika igračka, dočim je skladba, po formi sicer zaokrožena, po vsebini pa dokaj skromna. Najtehtnejši je še drugi del, ki je pokazal nekoliko toplih, dasi ne popolnoma samosvojih melodičnih mest.

Program je bil spretno stopljevčan in je virtuoz dosegel s Paganinijevim »Motto perpetuo« svoj višek. Kubelik ne pozna nobenih ovir njegov ton ni v nobenem oziru pretiran, zato je plemenito nežen in klasično oglašen. Spominjam se, da je bil tak že od nekdaj in Kubelik navzlic dolgi pavzi ni prav nič nazadovolj. To pa je obnem zanj rudi garancija, da bo ostal na svoji današnji višini še zelo dolgo. Pridobil si je svoj stalno publiko, ki mu bo napolnila vsak koncert.

Idealen je g. prof. Hajek kot njegov klavirski spremljevalec. Le medsebojno dogajetno sodelovanje omogočuje tako orko združitev, tako duševno spajanje dveh umetnikov, kakršno smo občudovali večeraj pri Kubeliku in Hajeku.

Unionska dvorana je bila do zadnjega prostora zasedena.

Ljubezen do treh oranž

Opera v 4 dejanjih in 10 slikah. Tekst in muzika od Sergeja Prokofjeva (po Carlu Gozziju).

Osebe: Kralj Tref, vladar iznišljenega kraljevstva, ki nastopa v obleki, kakršen je v kvartah.

Princ, njegov sin. — Princeza Klariče, kraljeva nečakinja. — Leander, prvi minister obločen kot Plik-kralj. — Truffaldino, šalijev. — Pantalón kralj. zaupnik. — Mag Celij, pokrovitelj kraljev. — Fata Morgana, čarodějka. zaščitnica Leandrova. — Linetta, Nikolettina. — Princeze iz treh pomaranč. — Kuharica. — Farfarello, hudič. — Smeraldina, črna Arabka. — Dvorski obrednik. — Herold. — Trobač. — Deset čudakov. — Tragiki. Komiki. Liriki. Praznoglavlci. — Mali hudiči. — Mediki. — Dvorniki. — Pošasti. Pijanci. Požeruhi. Straže. Sluge. Vojaki.

Prolog Pred zastorom velik proscenij, na obeh straneh odra stolp Tragiki pritečejo jezni in vihte dežnike, kriče: »Tragediji! Dajte nam visokih tragedij, svetovnih problemov in filozofije, umorov, tuge in bolesti!« Za njimi pritečejo komiki vihte biče in kriče: »Komedi! Dajte nam komedij zabavnega smeha, zdravja, radosti!« Tragiki in komiki se stepo, a pritečejo liriki, ki kriče: »Dajte nam lirčnih dram z romantičnimi čustvi, cvetjem in mesečino, polubov, nežnega hrepenenja! Tepez je huš!« A pritečejo še puhoglavci, vihte palice in kriče: »Burk! Bedari! Dvomiselnih dovtipov, finih toalet nam dajte!« Pretepači se rujejo in pretepaajo ter psujejo vedno strastneje. Tedaj prihitijo čudaki z lopatami ter pomečejo vse pretepače z odra. Češ: »Mi vam pokažemo nekaj novega, izrednega: »Ljubezen k trem oranžam. In čudaki zlezejo v stolpa kraj odra ter spremljajo včas z vzkliki, opazkami, a tudi z dejanjem v nadaljnji razvoj. Zastor se razgane in nastopita trobač in herold, ki naznaja: »Kralj Tref je obupan ker je prestolonaslednik hipohonderski in melanholički.« In zastor se odpre popolnoma.

1. dejanje. Kraljevska dvorana. Kralj vprašuje zdravnika, kaj je princu; zdravniki naštevajo princeve bolezni na jetrih, ledvicah, v vratu, glavi, prsih, srcu... Mučijo ga omedlevice, melanholija, hipohondrija, naduha, topos, plašnost... Princ je brezupno bolan. Kraljev zaupnik, Pantalón tolaži kralja češ, da princeja le treba spraviti le v

smeh in ozdravi. A to napravi Truffaldino. Takoj ga pokličejo in Truffaldino je pripravil, poskrbeti za šale, ki spravijo prince v smeh. Prvi minister Leander pa je sovražnik kraljev in princev, zato je proti šalam. Kralj vztraja, da naj se poizkusi vendarle, in Truffaldino ozerja ministra ter hiti prirejat smešnosti za princeja.

Fata Morgana s hudiči in hudičji je proti princu, mag Celij pa je princev prijatelj. Fata Morgana in Celij igrata za princeja, a Celij izgubi.

Leander je obupan, ker se boji da princeja ozdravi. Princeza Klariče mu obeta, da ga vzame za moža, ako princ umre; ona postane kraljica, a Leander kralj. Zato treba princeja z opijem zastopiti ali ustreliti. Pod mizo skrita Arabka Smeraldina opozori zarotnika, da pride na Truffaldinove zabave tudi Fata Morgana, in princ se ne bo smejal.

2. dejanje. V spalnici bolnega princeja. Truffaldino se zama z trud, da bi princeja razveselil. Princ je bolan, ker ga Leander prehranja »s preveč začimjeno prozo ter mu maže na kruh ali meša v juho martelianske pesmi, plesnive, smrdljive, preležane stare verz«. Zato naj gre princ na zabavo, da se bo smejal. Smeh zatre vse bolezni, ki jih povzroča slaba poezija in proza. Princ pa noče. Truffaldino končno siloma obloče in odne princeja na zabavišče.

Komiki z dejanjem niso zadovoljni, a čudaki jih prepoved z odra.

Na dvorišču kralj, palače gleda ves zbor Truffaldinove smešne prireditve: vse se smeje, le princ je slabe volje in hoče oditi. Tedaj nastopi Fata Morgana. Truffaldino jo vrže na tla, da pomoli stara čarovnica nože kvisku. In princ se zasmee in ves zbor se krohoti. Dvornjaki zaplešejo, le princeza Klariče in Leander gledata grdo. Besna Fata Morgana, obdana od tolpe hudičkov, pa zakolne princeja: »Sedaj se mi zaljubi v tri oranže! Le plakaj, gori in prosjaci ter tavaj k trem oranžam!« — Princ takoj vzplamti za oranže, ki jih čuva stražna, krvoločna čarovnica Kreonta. Kljub protestom se princ odpravlja na pot, vzame s seboj Truffaldina, hudič Farfarello jima z mehomo pihva v hrbet s tako silo da pobilskovo odletita kralj in Pantalón pa omedlita.

3. dejanje. Sredi puščave. Mag Celij prikljuje hudiča Farfarella, da izve, kje sta princ in Truffaldino. Nato Celij svari princeja in spremljevalca pred čarovnico Kreonta, ki ima pošastno kuharico; ubila ju bo z žlico! A princ se ne boji. Celij izroči princu čaroben svilen trak, ki bo zmotil kuharico. Med tem naj odnese tri oranže iz čarovnične kuhinje. To se posreči.

Princ in Truffaldino odnašata tri oranže, ki so čudovito narasle. Utrujeni princ zaspi, silno žejni Truffaldino pa razpolje prvo oranžo: iz nje skoči Linetta. Ker ni vode. Linetta takoj umre. Truffaldino razkolje drugo oranžo: iz nje skoči Nikolettina in od žeje takoj izdihne. Princ se zbudi in ukaže trupli odnesti in pokopati. Nato razkolje tretjo oranžo: iz nje skoči Ninetta. Tudi ta je žejna in bi umrla, a vode ji prinese iz stolpa ob odru čudaki; rešena je. Princ jo zasnuhi in odide po kraljevo, obleko ter obvesti očeta da prihaja nevesta. Med tem zabode črna Smeraldina Ninetto s čarobno iglo in Ninetta se izpremeni v podgano. Ko se princ vrne s kraljem in dvorom, sedi na Ninetinem mestu zamorka Smeraldina. Princ odklanja Smeraldino, a kralj ga prisili da ostane možeboda. Obupan odhaja princ z zamorko Leander in Klariče za triumfirata, ker je zmagala Fata Morgana.

4. dejanje. Fata Morgana in mag Celij se borita z gromom in treskom; zopet bi bil poražen Celij, a v boj posežejo čudaki. Ki zgrabijo Fato Morgano in vržejo v stolp. Zadnja slika se godi v prestolni dvorani. Zenin in Smeraldina nastopita v sijajnem spremstvu. Na prestolu princeza se sedi velikanska podgana: začarana Ninetta. Celij jo razčara in podgana se izpremeni v Ninetto. Kralj obsodi Smeraldino, Leandra in Klaričo na smrt. Obsojenci zbeže, a lovčji straže z dvorniki. Fata Morgana reši zločince v peklenško zavetje. Princ pa je zopet zdrav in vesel zenin lepe Ninette...

Carlo Gozzi (1720 — 1806) je s svojo romantično komedijo napisal obnem satiro na Jakoba Martellija, ki je v okornih, dolgovernih in starovernih verzih pisal orientalske, antične in krščanske legendarne igre. Ti nerodni verzi z zaporednimi rimami so se imenovali martellianski, in Gozzi jih je smejal, češ, da mora od hipohondrije in melanholije poginuti kdor uživa martelliansko literaturo. Kot oponent Carlu Goldoniju je Gozzi 1. 1761 napisal »Ljubezen do treh oranž« hoteč proti realizmu Goldonijevih iger uveljaviti svojo fantastično romantiko s čudovitimi rečmi in ljudmi. Tako je Gozzi združeval v svojih igrh vzvišenost z groteskčnostmi, lepoto z grdobito ter le začetnik moderne pravljice drame, ki je močno vplivala na razvoj nemške romantike. Višek njegovega delovanja je bila fantastična drama »Turandot«, ki jo je prepsnil in deloma pokvaril Schiller in ki je oživela lani v zadnji Puccinijevi operi.

Gledališki pregled

Na Metropolitanski operi v Newyorku je angažovan znani dunajski komorni pevec R. Mayer. Zavezal se je, da bo pel tam pet let in to po štiri mesece vsako leto. Prvi nastopi v E. Korngoldovi operi »Violanta« z Jeritzo kot partnerico.

V pariškem gledališču »L'Atelier« je začela nemška družba z Moissijem na čelu gostovati. To je prvo nemško gostovanje po vojni v Parizu. Poleg Moissija so v družbi še E. Winterstein, Roza Bertens in drugi. Prvi večer so igrali Tolstega dramo »Živi mrtvec«, potem pa »On je vsega kriv«. Med publiko je bilo samo odlično občinstvo, na čelu mu Tristan Bernard. Ko sta v drugi igri odigrala Moissi in R. Bertens svoji vlogi v francoskem jeziku, je bilo toliko navdušenja, da je prišel umetnikom na oder čestitati sam vojni minister Painlevé.

V milanski Scali bo spomladl dirigiral R. Strauss »Kavalerija z rož«, »Legendo o Jožefu« in Mozartovo »Figarovo svahtbo«, ki je že 22 let ni bilo na Scalinem repertoarju. V Kölnu je imela velik uspeh R. Walterjeva komedija iz Sokratovega življenja »Velika umetnost babice«. V komediji sledi resnosti satira in humor à la Offenbach, ter jo bodo igrali tudi na Češkem. V Berlinu imajo novo afero s kritiki. Neki netaktniž je v resni kritiki o nastopu znane igralka Fr. Massary pretirano omenjal njeno starost in nato šele njeno igro. Slavni komik M. Pallenberg, ki je mož Massaryjeve, je nato javno v listih zagrožil kritiku s klofuto.

Berlinsko repertoarne zanimivosti so: »Henrik IV.«, Galsworthijeva »Jutca« (D.

Künstler Th.), Shakespearjeva »Troilus in Cressida«, Molnarjeva »Igra v gradu« in E. Tollerjeva »Hoplja, živimo«.

V Pragi sta morala koncertna pevka Ada Sari in dr. Adrian svoj uspehi koncert ponoviti. — Nemško gledališče je imelo uspešno premiero Shawove komedije »Spreobrnjen kapitana Broadbouda«, Stanovsko pa igra »Grob neznanega vojaka«, ki pride mogoče tudi v ljubljanski repertoar.

Na Dunaju igra državno gledališče med drugim Shakespearjevi »Troilus in Cressida« in »Benečske trgovce« ter Kleistovo »Penteselejo« v Volkstheatru gostujeta »konca Basserman« in Fr. Hattonovi veselo igrji »Veliki bariton«; H. Niese je se dni prvič igrala hlapca Melhiorja v »Tičih«; na Josefštädtskem bodo igrali »Periferijo« se do 24. naka se igra v celoti preseli v Ameriko na gostovanje M. Reinhardt. Glavne vloge igrajo H. Thimig, D. Servaes in Rus VI. Sokolov. — Na Volkstheatru so igralci, muziki in tehnično osebje zahtevali 15% zvišanje plač, ki so ostale že tri leta kljub dražnji neizpremenjene.

V Gradcu se bavijo z mislijo, kako bi se ustvarila mestna potovalna opera, ki bi štiri mesece pela v Gradcu, ostali del leta pa gostovala v Linzu, Innsbrucku, Salzburgu in Celovcu. Država bi podprla to akcijo s podporo 5 in pol milijonov dinarjev. Sicer pa je graško mestno gledališče v resni krizi. Uprava je na zadnji seji stavila predlog, da naj se v gledališču radi pasivne rezistence vseh namestencev — uvedejo k noprodstave. (To je prava »jodlarska« rešitev gledališke krize!)

V Beogradu igrajo: »Carska nevesta«, »Tosca«, »Pot okoli sveta«, »Ciganska lju« bava«, »Stambulska rož«, »Modri Mazur« in drugo, torej sam star repertoar.

V Zagrebu pa: Roldandovo »Igro o življenju in smrti«, »Licitarsko sreč«, »Bajazzo« (Marion k. g.), Jeromovo »Fauny in njena družina«, Berstlovo »Dover-Calais«, Juskievičovo »Soukin in glavni dobitke« in dr.

Novi Sad je imel 13. t. m. premiero »Hamleta« v režiji E. Nadvornika.

V Mariboru bo 24. in 25. gostovala nemška družina, v kateri se nahajata oba Kórnerja in Mariborčan Gruber in to z igrani »Bobiljeva poslednja noč« ter z Ibsenovimi »Strahovi«.

Prihodnja ljubljanska premiera bo v sredo, in sicer Kulundžičeva drama »Polnoč« v režiji g. C. Debeveca. Fr. L.

Prokopijev: »Ljubezen k trem oranžam« je naslov enega najnovjših opernih del, ki pride koncert prihodnjega tedna tudi v ljubljanski operi kot prva letošnja operna premiera na vrsto. To delo je v vsakem pogledu velepomembno in morda tudi odločilno za nadaljnji razvoj operne literature. Njegove dosedanje prioritizore so pomenile največje dogodke v življenju dotičnega teatra. Delo samo je bilo vzprijeto prikratk leta 1923 v Čikagi, zatem le še v Moskvi, Frankfurtu in Berlinu. V letošnji sezoni pa pripravljata to delo tudi Pariz. Z ozirom na to bo tudi za našo opero velepomemben dan, ko se bo vršila premiera tega dela. O vsebini in zasedbi prihodnjikaj kaj več.

Dr. Božidar Široka: Oratorij Sv. Ciril in Metod. To najnovejšo odlično delo hrvatske zbrovske literature, ki je prožeto pravega slovenskega in cerkvenega duha izvaja v Ljubljani v soboto, 22. t. m. Hrv. pevsko društvo »Kolo« iz Zagreba. Oratorij se odlikuje po plastičnem slogu, pisan je v arhaističnem tonu, v svoji harmoniji pa je preprost in v izpeljavi posameznih del le nekako polumoderen. V posameznostih je delo mojstrsko izpeljano ter izredno zanimivo. To je navdušilo angleško družbo, da je sprejela dr. Širolov oratorij v oficijelni del letošnjih glasbenih svečanosti v Frankfurtu. Vsebinska je v kratkem sledeča: Letopis Crnorizac Hrbar je popisal življenje svetih bratov Cirila in Metoda ter bere ta življenjepis svojim sbratom. V Solunu sta bila doma, Metod je bil že knez, a se je o. rkel svetu in šel v samostan, ko je bil brat Ciril še mlad. Pozneje ga je pozval car v Bizant, da bode součenec mlademu careviču. Tu spozna prave in pa poganske nauke. Ciril je obdržal svojo vero ter postal učenec in učen. Tako je zmagal Janisa, ki je učen krivno vero in postal je bibliotekar cerkve sv. Sofije. Dost. Janstvenik Logovet je ljublj. škromnega mladeniča — učenjaka ter mu pgnul svojo hčer za ženo. Da se temu izogne, zbežal je iz Bizanta ter se skrli v samotnu pri bratu Met. Car je poslal k Cirilu poslanca, ki moraevce kneza Rastislava, da pride učit njegov narod v pravi veri in v slovenskem jeziku. Oba sveta brata sta šla na Moravsko ter postala slovanska apostola. Zavidniki pa so ju zatožili papežu Hadrijanu in vsled tega sta morala v Rim na zagovor. Tu je Ciril težko obol el in umrl. a brat Metod je nadaljeval započeto delo. To je kratka vsebina oratorija, ki je brez dvoma eno najpomembnejših muzikalnih del naše glasbene literature. Predpogajta vstopnice za sobotni koncert v Matični knjižnici.

Za današnje premiero »Hlapca Jerneja in njegove pravice« je gledališki letak popravil v toliko, da igra vlogo sodnika g. Košič, potepuha pa g. Lipah.

V nedeljo 16. t. m. se poje v operi popoldne ob 15. opereta »Orlov« z go. Po licevo v glavni vlogi. Predstava je ljudska in velja za njo znižane cene. V drami pa se igra ob osmih zvečer Shakespearjeva komedija »Ukročena trgolavka«.

Novice iz Splita

Buren shod za ženske pravice v Sibeniku. Kakor po ostali državi, se je vršil shod za enakopravnost žene tudi v Sibeniku. Gledališče je bilo nabito polno. Dobri del publike so tvorili moški. Že v začetku shoda je bilo slašati proteste z moške strani, do pravega kaosa pa je prišlo še le, ko je dobil besedo pravnik g. Božo Dulibič. Nastali so dovela komični prizori. Krik in vik, obločji krilo, zrakaj ne zibaš domac, ženske v kuhinjo in ne v politiko. Vpiti je oglušilo zagovornika ženskih pravic in shod se končal dvel. klavno. Objektivno pa se lahko trdi, da so žene zadovoljne z uspehom tega shoda, tem bolj, ker je bil shod odlično rbskar.

Volitive v delavsko zbornico. Na dan 20. novembra so razpisane volitive v delavsko zbornico za oblast Split. Izmed vseh organizacij ima desedaj edino »Glavni strokovni savez pravice, da sme vložiti kandidatno listo, vsa ostala združenja in sindikati delavcev v Dalmaciji nimajo po zakonu te pravice. Po zakonu o zaščiti delavcev, ima pravico vložiti kandidatno listo le ona sindikalna organizacija, ki ima v svoji sredini 500 članov ter da je ista bila dva meseca pred volitvami registrirana pri Delavski zbornici. Za volitive v delavsko zbornico vlada še sedaj veliko zanimanje.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1927.

— Madžarsko iredentistično delovanje. Madžari razpošiljajo iz inozemstva pa tudi iz naše države zemljepisne karte, na katerih je zaščitano ozemlje Madžarske, kakršno je bilo pred trianonsko pogodbo in kakršno je po tej pogodbi ali pa

**Špecialist za ženske bolezni
in porodništvo**
ordinira od 10—12. in od 2.—4 ure
popoldne v Ljubljani, Tavčarjeva
(Sodna) ulica 6. Tel. št. 1624.

—Ti Električne ure dobi menda Ljubljana, tako vsaj trde delavci, ki zabližajo železja v hiše. Menda se hoče komisariat na Magistratu še postaviti, kaj je za Ljubljano storil! Spodobilo bi se pa, da se vsaj hišne gospodaje o tem obvesti, a ne kar enostavno brez vprašanja razbija zidovite! Vsi v časopisu bi se morali to obvestiti.

v »Zvezdici«. Spored: 1. Urbach: Regina, marš. 2. Keler: Blagoslovitev tempelina, uvertura. 3. R. Wagner: Valkira. 4. Pahor: Slovenski svet. 5. Boehne: Lutka, ragtime. 6. Čerin: Rasti, rožmarin, marš po slov. pesnih.

pa za višješolce. — Po kurzu seja širšega odbora.

—lj Došle krasne bluze in predpasniki, cene nizke. Kristofč-Bučar. Stari trg 9.

Kravate, naramnice, ovratnike, žepne robce, ženske in moške nogavice natlinejš kvalitete po solidnih cenah pri Franc Pavlin. Gradicka 2. 107-0

ob 7. zjutraj barometer 762, termometer + 10° C, opoldne barometer 760.5°, termometer + 14°. Dopoldne oblačno. Lepo vreme je doslej trajalo nepretrgoma 15 dni.

—lj **Tatvina kolesa.** V Alešovičevi ulici stanujočemu trgovskemu poslovodji Francu

teden lekarna pri »Križu« na Cankarjevi cesti.

—c **Francoski krožek.** V francoskem krožku v Narodnem domu se izposodujejo knjige članom vsak četrtek od 18.—19. ure. Vsi tisti, ki so si izposodili knjige pred prvim avgustom t. l., naj jih čimprej vrnejo.

Nove knjige in revije

Za veselice, plesne in slične prireditve izdeluje vabila, letake, lepake, plesne rede itd. okusno in po najnižji ceni
Narodna tiskarna v Ljubljani

teden lekarna pri »Križu« na Cankarjevi cesti.

—c **Francoski krožek.** V francoskem krožku v Narodnem domu se izposodujejo knjige članom vsak četrtek od 18.—19. ure. Vsi tisti, ki so si izposodili knjige pred prvim avgustom t. l., naj jih čimprej vrnejo.

Narodna tiskarna v Ljubljani

--- Moda ---

Plašč s kožuho in dva vzorca elegantnih jesenskih oblek.

Moška moda postaja pestra

Moška moda gre vzporedno z damsko in noče zaostajati za njo. Zadnja leta se uveljavljajo pester barve. Sprva so prišle na vrsto kravate, ki tekmujejo med seboj v pestrosti, nato so prodrele pisane srajce. Košulje vseh barv in nians, progaste in kariraste so zdaj zelo moderne. — Slednjič se je lotila moda tudi blaga. Angleške tvojnice — angleška moda je namreč merodajna za gospode — izdelujejo zadnje čase sila pestro, naravnost kričeče blago v vseh barvah, škrlatno rdeče, svetlo zeleno, modroso in zlatorjavo. Te pisane obleke pa niso morja uporabne samo za sport ali za izlete, marveč se jih lahko nosi vedno in ob vsaki priliki, izvzemši seveda plese in razne druge družabne prireditve. Blago je enobarvno ali pa različnih vzorcev, od katerih seveda dominira škotski. Parola moderne moške mode je: pisane obleke, pisane nogavice, peštre kravate in košulje!

Tako vsaj v Angliji. Če pa bo ta pisana moda prodrla tudi v konzervativni Evropi, je zelo dvomljivo, kajti v zadnjem času je Evropa razne ekstravagantne angleške mode odklanjala ali pa sprejela s precejšnjim rezervo.

Ensemble

Pod tem izrazom razumemo navadno plašč in njemu odgovarjajočo obleko oziroma kratko jopo iste barve in iz enakega blaga kakor krilo. Zadnje čase so se na pojavili mnogi novi ensambli, ki jim poseveča moda veliko pozornost. Niso sicer tako izraziti kakor ansambel promenadne ali popoldanske obleke, vendar pa igrajo v damski toaleti zelo važno vlogo. Za lepo oblečeno velja sedaj ona dama, ki ima vse pritlikline svoje toalete skrbno izbrane tako, da tvorijo harmonično celoto. Elegantna dama ne nosi čevljev in rokavic, ki v barvi ne harmonirajo z obleko.

Človek bi mislil, da so take obleke zelo drage, ker je treba vsako malenkost od rokavic do gumbov izbrati in prilagoditi celoti. V resnici pa ni tako. Kričeče ročne torbice, kričečih čevljev ali rokavic s širokimi pestrimi manšeti se kmalu naveličamo, dočim lahko nosimo ensamble dobre kvalitete zelo dolgo. Sedaj, ko se bliža zima in ko bo treba nositi kostume in kožuho, nastane plašče, ne smemo pozabiti, da morajo čevlji v barvi vedno harmonirati s kožuho, pa naj bo kožuho vnaša tako svetla. Isto velja za kožuh. Ne moremo si misliti elegantne dame v čevljih drugačne barve kakor je kožuh.

Moda zahteva harmonijo tudi pri nakitu in okrasih. Glede nakita ni moda tako stroga, da bi morale nositi dame pristne diamente, briljante in druge dragulje. Lep nakit se da narediti tudi iz imitacij raznih draguljev. Elegantna dama je ponosna na ogrlico, zapetnico, prstan in brošo, pa najsi bodo pristne ali imitirane. Glavno je, da harmonirajo in da ne tvorijo z obleko kričečega nasprotja.

Plašči iz kožuho

Vsaka sezona določa svojo modo. Mraz sicer še ni pritisnil, vendar pa čutimo potrebo pripraviti si nove plašče in kožuho. Letošnja jesenska in zimska moda je sicer bogata na izpremeh, vendar pa ne prinaša nobenih večjih senzacij. Iz tega, kar nam nudi, si lahko zberemo nekaj, kar nam po svoji individualnosti najbolj pristaja.

Plašči so letos nekoliko daljši, kakor so bili lani. Gladka angleška linija ostane tudi letos, ker je bila in je preveč priljubljena. Da bi se izpreminjala. Plašči so spredaj nekoliko širši ali pa zvončasti in se zapenjajo široko počezno, tako, da so dame v njih kakor zavite. To je glavna karakteristika letošnjih plaščev. Novost letošnje mode so plašči iz angleškega volnenega žameta vseh nijans. Večerni plašči so vedno-

V slučaju, da bi vsaki komad imel določeno ceno...

iznenadila bi Vas vrednost Vašega perila, katerega uporabljate tekom tedna.

4 moške srajce	Din 720.—
2 ženski srajci	250.—
2 para moških spodnjih hlač	140.—
2 kombineje	300.—
12 ovratnikov	120.—
3 duc. žepnih robcev	600.—
16 parov nogavic moških in ženskih	600.—
2 pyjame	600.—
2 pregrinjali za postelje	2000.—
1 bel namizni prt z sarveti	1200.—
1 barvan namizni prt z sarveti	750.—
Otročje perilo	750.—
Brisače in kopalno perilo	750.—
Kuhinjsko perilo	500.—
	Din 9280.—

V družini, ki šteje 4 člane, vporabi se perila tekom osmih dni skoraj za Din 9.500.—

K temu račun še ni popolen, ker pri tem še poimo tega manjka. Ste li kdaj pomislili na to, ko ste izročili Vaše perilo na milost in nemilost perici? Ste li pomislili kdaj, koliko prihrano pomeni to, da perilo, namesto da v najkrajšem času razpade, pride v Vašo omaro vedno popolnoma nepoškodovano?

Ne smete dovoliti perici, da ona po mili volji izbira sredstvo za oranje.

Ne varčujte tam, kjer ni treba, t. j. na milu. Ne pustite nikdar, da se z Vašim dragocenim perilom menca in riba ko isto dosežete, ako namočite perilo v obilni Rinso-vi peni, a pri tem ostanete sigurni, da nič ostrega ne more priti v dotiko z

Vašim perilom, kakor tudi nobena kislina ali pa drugo bello, ki neusmiljeno razjeda Vaše perilo.

S stvarmi, s katerimi se mora posebno postopati, pustite na strani ter jih operite skupaj s perilom, katerega peremo samo z Luksovo peno.

ma svetli, dočim so plašči za vsakdanjo uporabo temnejši. Zelo eleganten je plašč temnomoderne barve, okrašen s svetlosovo kožuho.

Lepi in praktični plašči za vsakdanjo uporabo so iz sukna, okrašeni z raznimi zagibi in okusno vloženiimi trakovi iz drugačnega blaga. Najlepši okrasek je bila in ostane kožuho. Moda nudi mnogo različnih načinov, kako je treba kožuho na plašč elegantno priti. Najelegančnejši kožuho-vinasti ovratniki so oni s kratko dlako. Zelo elegantni, pa tudi zelo dragi plašči so iz težke svile, ki so že od boka obrobjeni s kožuho. Za zimo priporočamo moda kožuhe, ki so pa seveda tako dragi, da more le malokatera dama upoštevati to priporočilo.

Moda vitke linije — mačeha korpulentnih

Izraz «vitka linija» je moderen. Vitka linija vlada svet in vsaka dama, ki količjak spoštuje modne predpise in zakone, riskira vse, da si ohrani ali pa pridobi vitkost. Toda moda ne more ustreči vsem namah. Vitka linija je težko prizadela korpulentne, debeluhaste dame. Sicer se skuša večina teh iznebiti nepotrebne in neprijetne korpulence, toda žal brez uspeha. In te pastorkice mačeha mode so izpostavljene javnemu zaničevanju in roganju, da, moda je šla celo tako daleč, da zalite dame v modnih trgovinah niiti ne dobe primernih toalet in drugih potrebščin, ker jih podjetja radi prevladujoče vitke linije nimajo v zalogi.

Da je temu tako, dokazujejo dopisi korpulentnih dam redakcijam svetovnih listov. Tako se neka dama iz Berlina

bridko pritožuje, da jo radi njene obilnosti ignorirajo v družbi, da se ji posmehujejo in rogajo, v dopisu pa tudi zahteva, da se v Berlinu ustanove podjetja, ki naj prodajajo blago in potrebščine, namenjene izključno korpulentnim damam.

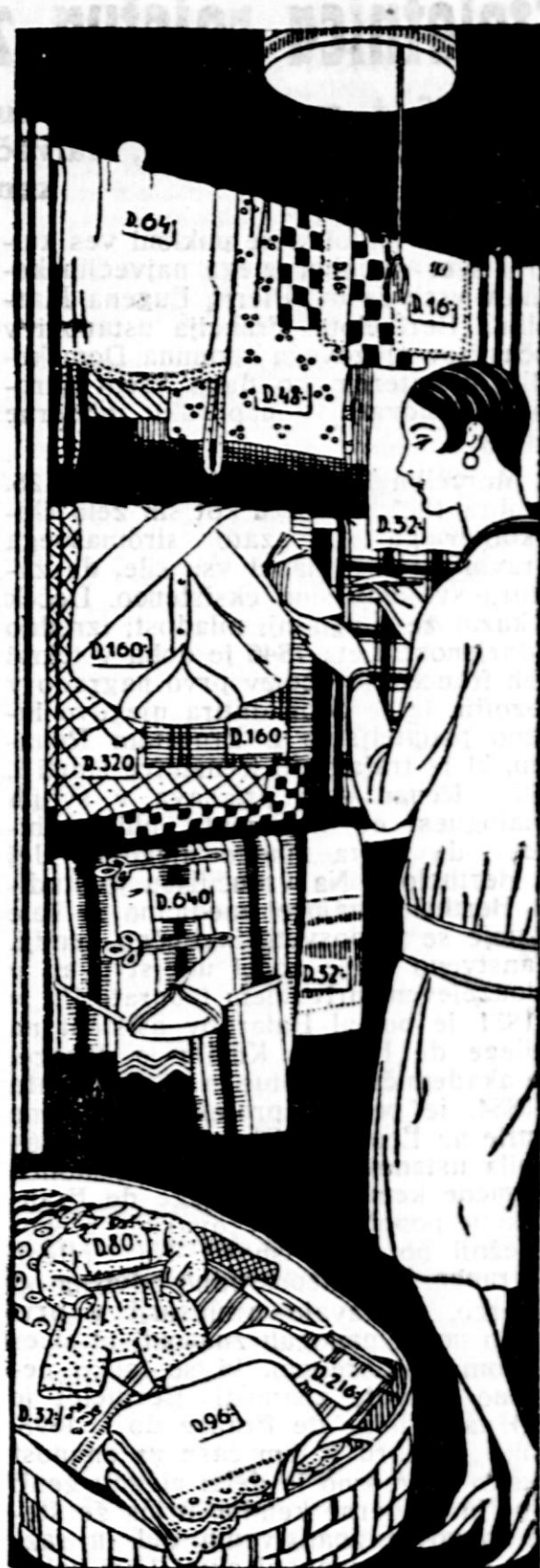
Ta klic vpjiočega v puščavi je našel odmev tudi v Parizu. «Le Petit Journal» prinaša dopis neke dame, ki se je podpisala kot «bujna Normanka». Ta dama iz lepe Normandije je silno ogorčena, da se še vedno forsira moda za «prekipe in suhlje».

— Ali morda me nismo hčerke narave. Ali je treba, da je dama, ki se ne more iznebiti svoje toščice, izobčena iz elegantne družbe in ali za njo ni ničesar modernega...? — Tako zaključuje nesrečna dama svojo pritožbo. Edina tolažba za korpulentne dame je zaenkrat ta, da tudi moda vitke linije ne bo prevladovala večno.

Stavka pekovskih pomočnikov

Iz krogov pekovskih mojstrov smo pre-

jele: Po ljubljanskih dnevnikih je javnost že celih 12 dni poučena o stavki pekovskih pomočnikov, pa samo enostransko namreč od strani stavkujočih. Stavka je izbruhnila brez pravega prevdarka, ki bi bil neobhodno potreben, predno so posegli pomočniki po zadnjem sredstvu za doseg svojih ciljev. Vzrok stavke je nekaka kolektivna pogodba, katere vsebuje višja meznica določila, delavni čas, odpovedni rok, poleg tega naj bi bili pekovski mojstri primorani sprejemati v delo le pomočnike, organizirane v tej organizaciji. Kar se tiče nezde, imajo sedaj večina iste deloma še večje, in bi bila zahteva po zvišanju plače popolnoma neupravičena ker so pla-

če dovolj visoke in se v zadnjem času življenski indeks ni nikakor zvišal. Pogodbo so do sedaj podpisali samo nekateri pekovski mojstri, h katerim so se stavka-joči vrnili na delo.

Stavkujoči pomočniki vedo dobro, da zahtevalo nemogoče in da so v popolni neopravičenosti, da so postali žrtve njih kolovodij. Kakor se vidi, so ljubljanski pekovski mojstri, kljub stavi obratovali v izjem obsegu kakor poprej, akoravno ne zaposlujejo «konjskih hlapcev in svinjskih dekel, kakor so to oznanjevali dokaj neokusno z vidno tendenco zasnovani letaki s katerimi so begali in klicali na pomoč ljubli. prebivalstvo, stavkujoči. Pekovski mojstri so nudili že dokaj ugodnih priložnosti, da se pomočniki vrnejo na delo. Kljub temu pa voditeljem stavke niso bile prikladne in hočejo izvajati svoje neupravičene zahteve. Mojstri vztrajajo na svojem upravičeno odklonilnem stališču in to z lahkoto, ker so na razpolago pomočniki iz drugih krajev Slovenije, ki se za stavko ne zmenijo, akoravno jih stavkujoči dejansko napadajo po ulicah. Podpis kolektivne pogodbe bi povzročil spontano podraženje kruha in peciva in je razumljivo, da pekovski mojstri za to nočejo prevzeti odgovornosti.

Po svetu

× Znamenito delo nemške tehnike. V Berlinu so se začeli pogrezati temelji onodetno elektrarne. Zidovi poslopja so težki 1.300.000 kg, hiša pa je visoka 40 m. Da ne bi poslopje začelo propadati, so inženjerji napravili načrt, po katerem bi se poslopje moralo dvigniti za 15 cm. Ko se je to zgodilo, so temelje prezidali in popravili, potem pa poslopje zopet fundamentalno na prejšnjem mestu. Znamenito dviganje elektrarne je trajalo 12 mesecev, polaganje na novo utrjeno podlago pa samo 12 ur.

Jabolko ne pade daleč od drevesa

Gospod Gaumelle se je izprehajal počasi in majestetično po salonu. Pušil je cigaro in držal v roki steklenico finega šampanjca. Za mizo, na kateri je stala svetilka s svečnikom, je prebirala ga. Gaumellova večerne novice. Starima zakoncem se je že na zunaj poznalo, da sta preživela dolga leta zakonskega življenja v mirni in popolni slogi in da nikoli nista trpela pomanjkanja. Naenkrat je nekdo pozvonil. — Kdo neki prihaja tako pozno? Ali pričakujes koga, Ludvik? — Ne, nikogar. — Ah, Pavel je! Komornik je odprl vrata mlademu možu. — Dober večer papa in mamica! — je pozdravil očeta in mater ter ju po vrsti objel. Visok, postaven, zdrav in krepak je bil bolj podoben očetu nego materi, nežni vitki dami, ki je bila kljub visoki starosti še vedno lepa. — Dober večer, dragi sinko, to si naju presenetilo! — je vzkliknil oče. — Toda kaj ti je? — Da, nekam zamišljen in otožen se mi zdi, kaj se je zgodilo? — je vprašala mati. Vsa v skrbeh sta zrla na sina, edince, na ponos in največjo radost svojega življenja. — Ali se je tvoji ženi kaj pripetilo? — je vprašala mati.

— Ne, Zuzana se počuti dobro. Pravi pa, da mora govoriti z vama. — Sedi, hočeš cigaro in kozarec vina? — je dejal oče. — Ne, hvala. — Pavel je nadaljeval: — Glejta, spregovoriti moram z vama o Zuzani in vaju vprašati za svet. Oče, pa mi daj cigaro, prosim. — Tu so in dobre, saj veš. — Seveda, Ludvik, saj jih pozna. Torej, sinko moj, kaj ti teži srce? Ali ti je hudo? — Da, mamica, zelo hudo mi je. In že dolgo se mučim... Nisem vaju hotel s tem nadlegovati, toda od dne do dne je slabše. Moja sreča je na tehnični. — Tvoja sreča, Pavle! — Da, Zuzana ni žena, kakršno sem si predstavljal. Ko sva se pred tremi leti poročila, sem mislil, da dobim ženo, ki mi bo pripravila prijetno, mirno domače ognjišče. Prve mesece najinega skupnega življenja je bila vesela, prijazna in temperamentna, toda kmalu so se pojavile sence... — Kakšne sence, dragi sinko? — Oh, nikar mi ne segaj v besedo, mamica! Zuzana je imela zelo slabo mnenje o mnogih mojih znanjih, ki jih ni mogla videti. Tudi na izprehod ni hotela hoditi. Njen okus je vedno v nasprotju z mojim. Ona ima rada resne, žalostne gledališke igre, jaz pa ne. Ona rada zahaja v veselo, raznosajeno družbo, jaz pa rad sedim v tisti restavraciji brez bučnega godbe. To so malenkosti, so pa še druge stvari... vse pol-

no vsakdanjih neprijetnosti. Pa nisem vedno popuščal. Tudi ni hotela, da bi zahajal v družbo svojih sošolcev. Razume se, da sem kljub temu zahajal. Spoznal sem, da je trmasta in hudobna. Hotela je hoditi na ples, ki jih ne morem trpeti, ker mi gredo na živce. Hotela je na družabne večere k znancem, ki so mi skrajno zoporni. In tako je bilo v vsem: z jedjo, s služizadjo, z oblekami in z najinimi izleti z avtomobilom. Začeli so se domači prepiri. Prepirla sva se vedno bolj. Ona se je povsem izpremenila v občejanju z menoj. Čutim, da se obrača od mene. Umolknil je. — In nič drugega? — je vprašala mati. — Oh da, hotela se je vmešavati v moje posle. Da, v vodstvo moje tovarne. Opazila je, da sedim po cele dneve v pisarni. Mislija je, da imam ljubavno razmerje s tipkarico. To je bilo že preveč, mar ne? Sicer pa sploh ni bilo res. Zuzana ni bila ljubosumna. Predobro je vedela, da ne more biti ljubosumna, da ni nobenega povoda. Vse to je počenjala z namenom, da me muči. Samo po sebi se razume, da sem se odločno uprl. Prepri so se stopnjevali. Vedno bolj si je prizadevala vsiliti mi svojo voljo. In zdaj sva kakor dva najhujša sovražnika. Ne ljubim me, ne zmeni se zame, odkrito se punita. Nocoj sva bila povabljena k Terdievim. Odklonil sem povabilo. Dejala je, da nalašč nečem iti, da je to nečestojno, da mi ni nič do Terdievih in da pojde kar sama. V resnici pa nisem

imel časa, moral sem delati. In res je šla. Nisem ji hotel braniti. Bila je zelo ogorčena. Predno se definitivno odločim, bi rad govoril z vama. Vidva imata mnogo življenskih izkušenj in poznata Zuzano. Kaj naj storim? Saj vendar ne morem živeti v tem peklu, mar ni res? Zelo nesrečen sem. Ljubim jo. Končal je zelo ginjen, skoraj solzinih oči. — Dragi moj sinko, — se je oglasil oče, — pravico imajo uveljaviti svojo voljo... — Toda ga. Gaumellova je z energično kretnjo zavezala možu jezik, kar ni bila njena navada. — Pusti govoriti mene, Ludvik... Pavle, sinko moj, ti ljubiš svojo ženo, toda prepričana sem, da jo ljubiš slabše. Morda ima res svoje napake, toda ti jih imaš še več. Imam bogate izkušnje, dragi sinko. Iz tvojih pritožb sem spoznala vse. Se prve dni zakonskega življenja si jo dražil. Hotel si biti absoluten gospodar ne glede na njene kaprice in navade, ki si niso vedno ujemale s tvojimi. Čim bolj si se boril proti njej, tem bolj se ji je držala. Njene kaprice in navade dragec moj, to je bilo njeno življenje do 20. leta, to je bila radost njenega detstva in mladosti. Ti nisi razumel, da se žene ne more kar čez noč spremeniti in pozabiti na vse, kar mu je nudila mladost. Ne moreš si misliti, kaj pomeni za dekleta, na naj bo še tako moderno, zapustiti očetov dom in se preseliti v možev dom, ki ji je tui, pa naj moža še tako ljubi. In kaj šele ona dekleta,

ki niso moderna? In teh je ogromna večina. Praviš, da se je tvoja žena v občejanju s teboj izpremenila. Ali pa moreš trditi, da si ti v občejanju z njo tak, kakršen si bil pred poroko ali v medenih tednih? Prepričana sem, da nisi z njo več tako prijazen in uljuden. Bojim se, da ti primanjkuje takta, nežnosti in dobre volje, da bi ženo razumel. Tvoja žena je bila ljubosumna — brez povoda, seveda. Ti si ji pa zameril in kupal jezo, namesto da bi ji vso zadevo lepo pojasnil in ji dopovedal, da se moti. Ne pozabi, da misli tudi najvzornejša žena na osveto, ne pozabi, da še tako pohljevna in zvesta žena zahrpeni po svobodi, če jo mož tiranizira. Gospa Gaumellova je umolknila. Gledala je sina in čutila, da jo gleda mož in da jo posluša prav tako napeto, kakor Pavel. — Dragi sinko, razmislija o tem. Bodi prepričan, da imam prav. Ubogaj me in pojdi po svojo ženo k znancem. Reci ji, da si končal svoje delo prej, kakor si mislil. Bodi vesel, prijazen in uljuden. Pridobi si njeno zaupanje. Vrne se k tebi srečna. Ko je Pavel odšel, je zavladala v salonu tišina. Gospod Gaumell je držal v roki cigaro in zrl pred se. Gospa Gaumellova je zopet vzela v roke novice. Naenkrat se ji je soproj približal. — Oduščanja te prosim! — je zašepetal. Potem je še bolj tiho vprašal: — Alice, ali me nisi varala? Gledala je na spokornega, ukročenega grešnika in lagala: Ne.

Stoletnica rojstva znamenitega kemika

Dne 25. t. m. proslavi ves kulturni svet 100 letnico rojstva Marcellina Berthelota, največjega genija na polju moderne kemije.

Koncem oktobra se pokloni ves kulturni svet spominu enega največjih kemikov vseh časov, Pierra Eugena Marcellina Berthelota. Francija ustanovi v počastitev njegovega spomina Dom kemije, v katerem bo dana vsem narodom tekmovalni v napredku moderne kemije.

Marcellin Berthelot je bil rojen 25. oktobra 1827 v Parizu kot sin zelo človekoljubnega in zato siromasnega zdravnika, ki je napel vse sile, da zagotovijo svojemu sinu eksistenco. Deček je kazal že v zgodnji mladosti izredno nadarjenost. Leta 1846 je dobil v tekmah vseh francoskih licejev prvo nagrado v filozofiji. Iz te dobe datira njegovo intimo prijateljstvo z Ernestom Renanom, ki je trajalo do Renanove smrti l. 1892. Renan sam priznava v svojih »Dialogues et fragments philosophiques«, da izvira mnogo njegovih idej od Berthelota. Na vseučilišču je študiral Berthelot najprej medicino in šele pozneje se je posvetil izključno kemiji. Znanstveno se je začel udejstvovati v Pelouzejevem privatnem laboratoriju in l. 1851 je postal Balardov asistent na College de France. Kmalu je dosegel vse akademične stopnje in po doktoratu l. 1854 je postal profesor organske kemije na Ecole de Pharmacie. L. 1864 je bila ustanovljena nalašč zanj stolica organske kemije pri College de France, ki je popolnoma odgovarjala njegovi težnji po neodvisnosti. Na College de France, ki ni neposredno odvisna od univerze, predavajo profesorji v prvi vrsti o novih panogah znanosti in sicer večinoma slušateljem, ki se lahko nemoteno posvetijo znanosti. Berthelot je ostal na College de France do l. 1893. Koliko je storil v tem času za znanost in kako neumorno je delal njegov genij na polju moderne kemije, priča že številno njegovih znanstvenih del in razprav, ki jih je zapustil okoli 1500 poleg 30 zvezkov klasič. monografij, učnikov in drugih obsežnih knjig o zgodovini kemije. Popolna biografska njegova delovna knjiga, ki šteje 104 strani. Ni torej čuda, da stoji strokovnjak, ki hoče oceniti Berthelotov znanstveni pomen, presenečen nad tem gigantskim delom francoskega genija, ki nikoli ni iskal slave, marveč samo resnice. Berthelot je bil kljub veliki samozavesti zelo skromen mož.

Podlaga vsega Berthelotovega znanstvenega udejstvovanja so njegova dela o organski kemiji, v katerih ga vidimo kot tvorca sinteze organskih spojin iz snovi čisto anorganskega izvora. V svojih delih o kemični mehaniki je zapustil potomcem temelj, na katerem slone važni splošni zakoni o kemičnem ravnotežju. Neprecenljive vrednosti so rezultati njegovih dolgotrajnih raziskovanj na polju termokemije, biokemije, agrikulturne kemije itd. Važna so tudi njegova odkritja o eksplozivnih snoveh. Lahko rečemo, da

skoraj ni panoge moderne kemije, ki bi je ne bil obogatil z novimi odkritji.

Berthelot pa ni bil samo velik učenjak, marveč tudi vzoren državljani, ki je bil vedno pripravljen žrtvovati za domovino svoje najboljši moči. V času prusko - francoske vojne je bil predsednik znanstvenega odbora za obrambo Pariza in kot tak si je stekel za domovino neveljavne zasluge. Od l. 1876 je bil Inspecteur generale de l'enseignement superieur in President de la section des sciences physiques de l'Ecole des Hautes Etudes, kakor tudi Vice-president de Conseil superieur de l'Instruction publique. Bil je tudi predsednik komisije za eksplozivne snovi. Od l. 1881 je bil za svoje zasluge izvoljen za dosmrtnega člana francoskega senata, ne da bi sam kandidiral. Kot član senata se je pridružil skupini republikancev in je opetovano energično nastopil za ločitev cerkve od države, zlasti pa za ločitev cerkve od šole. Bil je v najidealnejšem pomenu besede svobodomislec. Svoje otroke je dal vzgojiti v protestantskem duhu, kajti francoska protestantska cerkev je bila takrat najliberalnejša. Njegova dela na pedagoškem polju so vzbudila veliko pozornost, da je bil imenovan leta 1886 v Gobletovega kabineta za prosvetnega ministra. l. 1895 pa je postal v Bourgeoisovi vladi zunanji minister. Kot zunanji minister je dal inicijativno za demonstracijo proti turskemu zverstvu v Armeniji in je skušal doseči poln sporazum z Anglijo. Kot 34-letni mož je postal vitež častne legije in leta 1896 mu je bil podeljen veliki križec tega reda. Za zasluge na znanstvenem polju je bil imenovan l. 1873 članom Akademije znanosti v Parizu, l. 1889 dosmrtnim tajnikom Akademije znanosti, l. 1900 pa je bil sprejet med 40 dosmrtnikov francoske Akademije. Istega leta je bil izvoljen za častnega predsednika francoskega kemičnega društva. Bil je član skoraj vseh inozemskih znanstvenih ustanov in l. 1901 so v Parizu svečano proslavili 50-letnico njegovega znanstvenega delovanja. Svečanosti se je udeležil prezident republike, vsi ministri in zastopniki vsega znanstvenega sveta.

Privatno Berthelotovo življenje je bilo izredno srečno. Samo prerana smrt njegove najstarejše hčerke in njenega sinčka sta mu nekoliko grenili rodniško srečo. Njegova soproga, rojena Sophie Naudetova, iz odlične švicarske rodbine, je bila redek tip telesne lepote ter visoke duševne in umetniške kulture. Konec njunega življenja bi lahko primerjali s smrtjo mitičnega Filemona in Baucide. Berthelot je skrbno stregel svoji umirajoči soprogi in nekaj ur po njeni smrti ga je zadela srčna kap. Umrl je 18. marca 1907. S soprogo sta živela nerazdružno do smrti. Da bi ostala tudi po smrti združena, je francoski parlament sklenil pokopati oba v pariškem Pantheonu.

Umor in samomor v Sofiji

V torek zvečer se je odigrala na eni najpomembnejših sofijskih ulic krvava tragedija. Slučajno mlajšemu videli, da sta se pred hišo uglednega trgovca Piperovskega sprla dva mlada zaljubljenca. Padlo je nekaj psov, na kar je devotica obupna zakričala in se zgrudila težko ranjena na tla. Mladenič je hitro pobegnil v stransko ulico. Očividci krvave tragedije so se pogrnali za njim in ko je mladenič videl, da ga utegejeto dohitijo, je potegnil iz žepa britev in si prerezal vrat. Z rešilnim avtom so ga odpeljali v bolnico, kamor so malo poprej pripeljali tudi njegovo ljubico.

Zdravniki so napeli vse sile, da rešijo mlada zaljubljenca, toda vse prizadevanje je bilo zaman. Še isto noč sta oba umrla. Umorjena devotica je 18-letna hči trgovca Piperovskega, Helena, morilec pa slušatelj sofiske univerze Bojčinov, rodom iz Silvine. Z lepo Heleno je imel študent nekaj časa ljubavno razmerje, toda dekle se ga je začelo pozneje po nasvetu domačih izogibati. V torek zvečer sta se srečala na cesti in študent je zahteval pojasnila, zakaj ga več ne mara. Začela sta se pripraviti in v hudi jezi je potegnil študent nož ter zabodel svojo ljubico v prsa. Pisem nista zapustila, tako, da pravi vzrok krvave tragedije ni znan.

Svojo sestro umoril

V vasi Kurati blizu Parkane na Slovaškem se je odigrala te dni grozna tragedija, čije žrtve je postala 30letna gluha mlada vdova Julija Sokolova, stanujoča v podstrešni sobi na kraju vasi. Sokolova ima 12letnega sina. Njen brat Peter, ki je tudi gluhomem, je hodil po bližnjih vaseh in prosil miloščine. Včasih mu je nudila zavetje njegova sestra, zlasti če je prinesel polno vrečo žita ali krompirja.

Te dni je prišel Peter zopet k svoji sestri, ki mu je nudila prenočišče. Noč je minila mirno in zgodaj zjutraj je odšel sin gluhome Sokolove v šolo, ne da bi kaj sumljivega opazil. Ko se je na opoldne vrnil iz šole, je zamaškal v bajti svojo mater. Slednjič jo je našel med skrinjo in posteljo. Ko je stopil bliže, je opazil, da je mati

mrtva in da ima razbito glavo. Takoj je obvestil orožnike, ki so uvedli strogo preiskavo in ugotovili, da je Peter Sokol neprestano vsiljeval sestri svojo ljubezen, ki jo je pa sestra odločno odklanjala, češ da se to med bratom in setro ne spodobi. Usodne noči sta se brat in sestra zopet sprla in ko je hotel gluhomem brat sestro posiliti, se je skrila med skrinjo in posteljo, kjer jo je brat večkrat udaril s sekuro po glavi, tako da ji je razbil lobanjo. Orožništvo je začelo zasledovati brezvestnega morilca, ki je pobegnil proti madžarski meji. Ni izključeno, da je hotel preplaviti Dunaj in da je utonil.

Nova korupcijska afera v Budimpešti

Te dni so odkrile madžarske oblasti novo korupcijsko afero, ki ima tudi svoje politično ozadje. Afera je v zvezi s procesom glede zapuščine veleposelnika Ladislava Ungavarija, ki je umrl l. 1919 v Kečkemetu. Mož je zapustil bogato premoženje in sorodniki so se začeli puliti za dedščino. Vsak je hotel imeti svoj delež in končno so se zatekli k sodišču. Vesti o lakomnosti dedičev bogatega veleposelnika so prišle opetovano tudi v javnost, ker so madžarski listi obširno poročali o tej umazani aferi.

Slednjič so se začele za sporno dedščino zanimati tudi oblasti, ki so do gnale, da igrajo pri dedščini važno vlogo ponarejene listine in razne druge nezakonite mahinacije budimpeštanskih odvetočnikov. Dedičem se je posrežlo dobiti na račun dedščine kredit v znesku 2 in po 1 milijardi madžarskih kron. V ponedeljek in torek so se vršile v Budimpešti, Kečkemetu, Matiasföldu in Segedinu številne hišne preiskave. Dediče zastopa bivši minister za socialno politiko Ferdinand Barnolak, po poklicu odvetočnik. V sredo so ga povabili na policijo in aretirali, njegovo pisarno so pa temeljito pregledali detektivi. Tudi bivšega poslanca Milczevicsa, ministerjalnega svetnika Matuczevicsa in sodnega svetnika Monostorija so povabili na policijo. Podrobnosti nove korupcijske afele še niso znane, ker policija neče dati nobenih informacij. Kompromitirane so namreč razne odlične osebnosti.

S pestjo izvojevana pravica

Originalna razprava se je vršila te dni pred okrajnim sodiščem v Leopoldstadtu na Dunaju. Krznar Samuel Breier je tožil stranko Theo Rausch, da mu vrne kožuho in plašč, ki ga je pred letom dni vzela na obroke. Stranka je plačala dva obroka, nato je dosegla poravnavo in končno plačala še dva obroka. Sodni izvedenec je bil mnenja, da so vplačane vsote zadoščale komaj za odškodnino za porabo plašča. Obtoženka pa je izjavila, da ni imela namena obdržati si plašča, dočim je neka priča izpovedala baš nasprotno. Zastopnik tožitelja je nato predlagal, naj plašč, ki je med razpravo ležal na pultu pred sodniki, začasno depozira sodišče in sicer dotlej, dokler stranka ne plača vsega zneska. Sodnik je bil mnenja, da taka odredba ne more takoj stopiti v veljavo in da je treba zadevo urediti pismeno potom. Nenadoma pa je krznar skočil k pultu in si prisvojil plašč. Nasprotna stranka je proti temu svedu takoj energično protestirala, toda sodnik je smele izjavil, da je bila njena naloga, paziti. Obtoženka je nato vsa divja napadla krznarja in mu skušala z brahijalno silo iztrgati plašč. Nastal je strahovit pretep in končno je zmagalet pest močnejšega. Krznar je triumfalno odšel s plaščem iz sodne dvorane. Sodnik je takoj po prvem spopadu zapustil dvorano.

so najboljši, najtrajnejši in zato najcenejši.

Gledališki igralec - detektiv

Pred dvema tednoma je prijavil pariški igralec Alfred Rheims, stanujoč na Bulvarju Tereire, da mu je bil ukraden osebni avto, stoječ pred njegovo hišo. Policija je zamaškala tatu. Šele 10. t. m. ponoči, ko se je Rheims vračal po ulici Capron domov, je opazil med mnogimi avtomobili avto, ki se mu je zdel zelo znan. V avtomobilu sta sedela dva mladeniča. Igralec je pristopil k njim in jih začel »praševati«, kje sta kupila avtomobil. Mladeniča sta bila v vidni zalogi in nista hotela odgovoriti. Naenkrat je potegnil eden revolver in ga nastavljal igralcu na sence rekoč: »Se eno besedo in ustrelim vas!« Igralec se pa ni dal ugnati. Planil je na napada in mu po kratkem boju iztrgal revolver iz rok. V istem hipu je drugi apaš opazil, da mu preti nevarnost. Skočil je iz avtomobila in pobegnil. Prvega apaša je bližnji stražnik aretiral. Na policiji se je izkazalo, da je mož 26letni mehanik Emil Soulier. Njegovemu tovarišu Louxu se je posrečilo ugrabiti pete.

Princ iz Kurdistan pred dunajskim sodiščem

Naši javnosti dobro znani pustolovec Emir Mohamed Rašid, dozdnevni princ iz Kurdistan, ki je uganjal svoje pustolovščine na Bledu, v Mariboru in Beogradu, kjer so njegove afere dvignile mnogo prahu, se je moral te dni zagovarjati pred okrajnim sodiščem na Dunaju. Pustolovec, ki je na Dunaju nastopal kot princ iz Kurdistan, je prispel dne 2. oktobra t. l. na Dunaj. Ložiral je v hotelu »Metropol« in se vpisal kot Emir Mohamed, rojen leta 1897 v Rimu. Dne 5. oktobra pa so dunajski listi priobčili vest, da je bil iz Jugoslavije izgnan neki pustolovec, ki se je izdajal za kurdistanskega princa. Dan kasneje je bil dozdnevni Emir Mohamed že aretiran. Policija je ugotovila, da je pustolovec, ki je očitno zlorabil svoje dozdnevno dostojanstvo, izvršil serijo sleparij v raznih krajih Evrope in Amerike in da je bil za to že večkrat kaznovan. Tako je v Londonu radi sleparije sedel šest mesecev, v Berlinu radi golufije in ponarejanja listin skoraj leto dni itd. Eksočni gost je moral torej pred sodišče.

Delikt, ki ga teže, niso baš težki, princ iz Kurdistan se ima le zagovarjati radi napačne priglavitve, dalje, da je napravil v hotelu 100 šilingov dolga in da je trgovcu Baumelu izvalil na osobito prekan način 20 šilingov.

Eksočni gost je nastopil pred sodiščem v brezhibni, elegantni toaleti in je skušal s finim, diskretnim nastopom očividno imponirati. Zagovarjal se je v angleščini in rekel, da ni imel namena prijaviti se pod tujim imenom in da leži krivda na vratarju, ki ga je napačno razumel. Rekel mu je, da prihaja iz Rima, a vratar je vpisal, da je rojen v Rimu. Nikakor tudi ni hotel odkodovati hotela niti trgovca, kajti vsak hip mora dospeti iz Amerike d-nar od njegove imovine žene. Sodnik mu tega sveda ni verjel in opozoril ga je, da je bil radi sleparij že opetovano kaznovan. Princ je napravil nedolžen obraz, zvil oči in kategorično izjavil, da se podatki, ki jih je navedla policija, ne tičejo njegove osebe.

Pat in Patachon

Prvič v Ljubljani!

MORNARJA

Kolosalna zasnovana komedija, prežeta z originalnim duhovitim humorjem. — Pat in Patachon lovita ribe, se borita z morskimi psi, ploveta in spita na ledeniku. Po širnem Oceanu, da rešita mlado dekle iz špelunke. — Patachon kot »bokač smrti« originalno kokeriranje z lepo devotko, v katero se zaljubi... — Sinček Patachona!

Krasna režija, veličastna panorama norveških ledenih ravan, živahno napeto komično dejanje. Najbolj uspeša igra izmed vseh, ki sta nam jih do sedaj nudila Pat in Patachon.

Predstave ob: 4. 1/6. 1/8. in 9. uri.

ELITNI KINO MATICA

Popolnoma novo!

Telefon 2124.

Prvič v Ljubljani!

Prvič v Ljubljani!

Popolnoma novo!

Sodnik je v svrhu zaslusanja nekaterih prič sklenil, da se razprava preloži in odredil, da ostane obtoženec zaenkrat v zaporu. Emir Mohamed je bil očitno užaljen in vprašal je, da li bi bil proti kavciji lahko svoboden, nakar je sodnik odvrnil, da nima v žepu niti pare in da ne more založiti kavcijo. »O pač«, je naglo odvrnil obtoženec, »sicer ne v gotovini, toda v čekih.«

Sodnik je smeje odklonil princ ček in je poslal pustolovca v zapor.

Cerkev in „čudež“ v Konnersreuthu

»Čudež« Tereze Neumannove iz Konnersreutha, ki pretaka krvave solze in na kateri se pojavljajo znaki stigmatizacije, je vzbudil zanimanje vsega sveta. Za čudež se zanimajo zlasti znanstveni krogi. Tudi katoliška cerkev, ki je doslej ostala pasivna, je zavzela sedaj svoje stališče. Cerkev je to pot napram čudežnemu pojavu precej skeptična, ker je pač umljivo, da se noče prenatlagiti. Cerkev tolmači zadevo po svoje in daje vernikom razne direktive, kako naj presojajo zadevo z novo vodiško Johance.

Taki pojavi, pravijo cerkveni očeti, nimajo ničesar skupnega z vero in tudi ne v slučaju, če cerkev izjavi, da gre za razodetje in proglasi dotično osebo za svetnika. Cerkev nikogar ne more prisiliti, da veruje v stigmatizacijo, ekstaze, vizije itd. Taki pojavi so lahko sleparija ali istina, če se o njih ne dvomi, ali čudež, če je vsaka naravna razlaga nemogoča. O božjem vplivu pa je mogoče govoriti samo tedaj, če so podani temeljni čistosti, devišstva in svetništva. Zadnje besede o tem imajo višje cerkvene avtoritete, škofje in naposled papež.

Kako se spominjajo Alzačani padlih junakov?

V svetovni vojni so izgubili Alzačani mnogo svojih bratov. Cela njihova pokrajina je pokrita z grobovi vojakov iz vseh držav. Zato ni čuda, da se prebivalstvo na vsakem koraku spominja onih, ki so žrtvovali življenje za svobodo tega dela Francije in ki spet zdaj v osvobodeno zemljo večno spanje. Alzaški gimnasti počaste na inicijativno svojega načelnika Hoffmanna vsako leto spomin padlih junakov na zelo originalen način. Vsako leto 13. julija prirede stajetni tek od mesteca Mylhuz na pokopališče v Silberlochu, Praga je dolga 32 kilometrov.

Na predvečer spominskega dne se zbere prebivalstvo na trgu, da prisostuje na čelu z občinskim svetom pietetni svečanosti. Prvi tekač pri stajetnem teku dobi gorečo bakljo. Ogenj predstavlja pozdrav živih vsem mrtvim junakom, ki so padli med svetovno vojno v teh krajih. Ko se stemni, zadone trobente in stajetni tek se prične. Prvi tekač izroči gorečo bakljo drugemu, drugi tretjemu itd. Cilj teka je 32 km oddaljeno pokopališče, na katerem so zbrani domačini in zastopniki vojaških oblasti. Čez 80 minut priteče zadnji mož stajete in zažge ogenj pri spomeniku padlih junakov. Prebivalstvo se pomika v dolgih vrstah za tekači proti pokopališču, kjer počasti spomin padlih, na kar se pietetna svečanost zaključuje.

Moderna Angora

Kemal paša je prenesel turško prestolico iz Carigrada v zapuščeno mesto Angoro, ki je šlo l. 1919, komaj 30 tisoč prebivalcev. Hotelov v Angori sploh ni bilo in tudi pitne vode prebivalstvo ni imelo na razpolago. Zato ni čuda, da je bila Angora pravo leglo malarije. Mesto je imelo samo kakih 100 poštenih hiš, vse drugo so bile umazane in zanemarjene kočje.

S prenosom prestolice v Angoro, se je začelo mesto hitro razvijati. Kemal paša je povabil francoskega arhitekta Joselya ter Nemca Bria in Bansena, da mu izdelajo velik regulacijski načrt. Kemal paša si je zamislil Angoro kot mesto z 200.000 prebivalci. Regulacijski načrt se je že začel izvajati. Ango-

Pat in Patachon

Popolnoma novo!

Kolosalna zasnovana komedija, prežeta z originalnim duhovitim humorjem. — Pat in Patachon lovita ribe, se borita z morskimi psi, ploveta in spita na ledeniku. Po širnem Oceanu, da rešita mlado dekle iz špelunke. — Patachon kot »bokač smrti« originalno kokeriranje z lepo devotko, v katero se zaljubi... — Sinček Patachona!

Krasna režija, veličastna panorama norveških ledenih ravan, živahno napeto komično dejanje. Najbolj uspeša igra izmed vseh, ki sta nam jih do sedaj nudila Pat in Patachon.

Predstave ob: 4. 1/6. 1/8. in 9. uri.

ELITNI KINO MATICA

Popolnoma novo!

Telefon 2124.

Prvič v Ljubljani!

Popolnoma novo!

ra dobi kanalizacijo, moderno ureja trg, elektrarno, plinarno in druge moderne komunalne naprave. Glavne ulice bodo asfaltirane.

Dne 29. t. m. bo odkrit v Angori velik kip Kemal paše, delo italijanskega kiparja Pietra Canonica. Drugi kip turškega diktatorja, ki ga je izdelal madžarski kipar Krieppl, bo postavljen na trgu pred glavnim kolodvorom. Tretji kip postavijo v nekem drugem okraju mesta.

Moderna Angora nudi originalno sliko. Za velikimi palačami se razprostira pustinja, iz katere se pomikajo dan za dnem primitivni azijski vozovi, v katerih so vpreženi bivoli. Iz pustije prihajajo v mesto cele karavane ter črede ovac in angorskih koz. Na strehah starih hiš pa čepo storklje in razmišljajo, kje bodo valile mladice, če bo modernizacija Angore tako hitro napredovala.

Spomini maršala Wilsona

Angleška kritika očita izdajatelju spominov maršala sira Henryja Wilsona, da je spomine objavil, ker se tičejo še živčih politikov in državnikov. Lloyd George je v londonskih listih objavil članek, v katerem pravi, da mnogih trditve, ki mu jih podkajo Wilsonovi spomini, sploh ni izrek. Da ima Lloyd George res povod nastopiti proti Wilsonovim spominom, je razvidno iz dveh zanimivih dogodkov po svetovni vojni.

Leta 1921. je pripovedoval Lloyd George Wilsonu, da prispe de Valera v Anglijo v svrhu pogajanj o irsko-angleškem sporu. Pri tem je stari angleški državnik v šali pripomnil, da bo moral tudi Wilson stisniti de Valeri roko. Wilson je odgovoril: »Doselej nisem še nobenemu sovražniku segel v roko in če bi srečal de Valero v Londonu na ulici, bi ga izročil najbližjemu stražniku.« Lloyd George je ironično pripomnil: »In vendar ste že opetovano segli svojim sovražnikom v roke — svojim kolegom v armadi in nekaterim državljanom.«

Wilson pripoveduje v svojih spominih, kako je sedel kmalu po premirju z Lloyd Georgom, Birkeheadom in Churchillom pri intimnem obedu, kjer se govorilo o usodi Viljema II. Lloyd George in Birkehead sta zahtevala, da mora biti Viljem II. ustreljen. Churchill se je tej zahtevi upiral, maršal Wilson je pa svetoval, naj zbero samo akte o Viljemovi gluposti in zločinih ter prepuste sodbo o njem zgodovini. Na seji ministrskega sveta je pa Lloyd George prodiral s svojo zahtevo glede izročitve in smrtne kazni bivšega nemškega cesarja.

Ameriški letalci - framazoni

Večina slavnih ameriških letalcev pripada raznim framazonom ložam. Polkovnik Charles Lindbergh je zelo ponosen na članstvo Keystone Lodge št. 243 v Saint Louisu. Šele lani mu je bila izročena diploma mojstra framazonstva. Kmalu nato je Lindbergh sporočil velemojstru svoje lože dr. Altheimeru, da namerava poleteti čez Atlantski ocean. Na framazonsko diplomlo je bil Lindbergh tako ponosen, da jo je pred startom pripel na aeroplan. Ko je pristal na pariškem letališču, je imel poleg ostankov sendvičev samo nekaj priporočilnih pisem svoje framazonske lože, ki jih je takoj izrazil, ker v Parizu ni imel nobenega znanca. Pri povratku v Ameriko so se udeležili svečanega sprejema mnogi odlični framazoni, ki so izročili Lindberghu diplome častnega članstva dotičnih lož.

Polkovnik Richard Byrd, ki je absolviral prvi poštni prekoceanski polet v Francijo, je potomec ugledne virginjske rodbine, ki ima stare framazonske tradicije. Byrd je član Federal Lodge št. 1 v Washingtonu. Chamberlinov drug Charles Levine je član Fortitude Lodge št. 19 v Brooklynu. Poročnik Lester Maitland in Albert Heisenberger, ki sta dobila za smeli polet iz Kalifornije v Honolulu od ameriške vlade naslov »Osvajalca Pacifika«, sta tudi framazona. Maitland je član Keenwood Lodge št. 303 v Milwaukee, Heisenberger pa Stillwater Lodge v Daytonu.

Obnovljeno delovanje „Slovenske Matice“ na temelju novih pravil.

„Slovenska Matica“ je najstarejša književno-znanstveno društvo za izobraženstvo na Slovenskem. Ustanovljena miselno 1863. leta, a pravno 1864. leta, je pol stoletja izpolnjevala svojo nalogo s tem, da je izdala slovenske, znanstvene in potrebne šolske knjige. Posebno si je pa prizadejala, da seznaja Slovence z njih zemljo, zgodovino in narodno dušo. Zato je pripravljala izdajo zemljevida slovenskega ozemlja ter začela priobčevati zemljepisno - zgodovinske spise slovenskih dežel pod skupnim imenom „Slovenska zemlja“ in „Slovenske narodne pesmi“.

Pri tem delu jo je zadel svetovna vojna z vsemi posledicami in nato preobrat, ki je sicer ustvaril narodno državo, katere del smo tudi Slovenci, a na drugi strani odtrgal tretjino slovenskega naroda od celote. Ta nesreča je v zvezi s pojavnimi razmerami, ko je duševno razbito in gospodarsko oslabiljeno izobraženstvo izgubilo možnost in smisel za umetniško-znanstvene vrednote, imela posledice tudi za „Slovensko Matico“.

Kljub vsemu temu je vendar novi odbor, ko je prišel na krmilo meseca novembra 1920. leta, izvršil dedščino, ki jo je bil sprejel od svojih prednikov: poleg manjših slovenskih in znanstvenih spisov je izdal „Zemljevid slovenskega ozemlja“, dokončal zbirko „Slovenskih narodnih pesmi“ in „Slovenske zemlje“ razen zemljepisnega dela Stajerske s Prekmurjem, ki se pa tudi pripravljali. Novi odbor je letos olajšal tehnično poslovanje in uredil glede na zboljšanje valutne razmere članarino, pri čemer pripominjamo, da je „Slovenska Matica“ ob svoji veliki knjižni zalogi brez dolga.

„Slovenska Matica“ prihaja z novim delom na dan. Obraca se na slovensko izobraženstvo, da se ji pridruži v čim večjem številu in tako pospešuje slovensko umetniško in znanstveno delo. Posebej opozarjamo na izdajanje Cankarjeve Zgodovine likovne umetnosti v zahodni Evropi, ki jo njo prednjačimo Slovenci pred drugimi ljudmi Slovani.

Članarina za leto 1928 znaša 50 Din in dobe člani za ta znesek naslednje tri knjige:

1. Dr. Izidor Cankar, Zgodovina likovne umetnosti v zahodni Evropi, 2. snopič.
2. Dr. Janez Mencinger, Moja hoja na Triglav (ured. dr. Jos. Tomineček).
3. Bernhard Shaw, Sveta Ivana (prev. del Otton Župančič).

Knjige izidejo v začetku 1928. leta. Pričakujejo od slovenskega izobraženstva, da ne zamudi te prilike in si za malo članarino preskrbi solidno umetniško in znanstveno berilo, kar si naj šteje v svojo dolžnost.

„Slovenska Matica“ je nepolitično ter v ničemer konkurenčno društvo širšim slojem namenjeni Mohorjevi ali Vodnikov družbi.

Način plačevanja članarine za redne člane:

a) Pristopni član plača (poverjeniku) takoj članarino proti potrdilu na „Prijava“; b) želi poravnati članarino po čeku sam; c) želi plačati po čeku v obrokih (največ v 5 mesečnih a 10 Din; d) član želi plačati članarino ob sprejemu knjig.

Danes so torej vse možnosti odplačila po volji pristopivših članov.

Pokrovitelji plačajo, in sicer juridične osebe (knjižnice, društva, družbe, korporacije) enkratno Din 10.000.— posamezniki Din 5000.—

Ustanovniki: juridične osebe Din 5000, posamezniki 2000 Din.

Društveni enkratno pristopnino 100 Din in vsako leto redno članarino (letnino).

Redni člani le članarino (letnino).

Dosedanji ustanovniki, ki žele ostati ustanovniki v naprej, morajo doplačati razliko med novo in staro ustanovnino. Ako pa tega ne stori, dobje vse knjige, če plačajo razliko med letnino rednih članov in obrestmi vplačane (stare) ustanovnine.

Ustanovila se bodo, oziroma so deloma že ustanovljena poverjenstva izven Ljubljane po vsej Sloveniji na sedežih okrajnih sodišč za cele okraje, po potrebi tudi v drugih večjih prometnih krajih za dotične okoliše.

Da se olajša delovanje društvenega administrativnega upravnika z nabiranjem članov v Ljubljani, se vabijo vsi zainteresirani iz Ljubljane, a tudi vsi izven Slovenije živeči Slovenci, da prijavijo pismo po dopisnici društvu svoj pristop in način zaželenega odplačevanja članarine; stori se to lahko tudi osebno ob delavnicah med 10—12. uro dop. v društveni pisarni (v lastni hiši na Kongresnem trgu št. 7).

Slovenska Matica ima velike zaloge v prejšnjih letih izdanih knjig in okroglo 7000 izvodov zemljevidov „Slovenska zemlja“, ki je bila izdelana med vojno še v vojni geografskem inštitutu na Dunaju. Vsak zemljevid obstoji iz 4 velikih pol ter da družba na njih narisati državno mejo da bodo uporabni tudi za šolske namene, bolj pregledni in očiten dokaz, koliko Slovencev živi. Žal izven ujedine Jugoslavije.

O vsej tej zalogi izide v kratkem natančni seznam. Člani bodo deležni zelo znižanih cen za vse knjige in zemljevide. „Slovenska Matica“ je z „Narodno galerijo“, „Znanstvenim društvom za humanistične vede“ in „Slov Pravnikom“ podlaga bodoče „Slovenske akademije za znanost in umetnost“.

Nabavni izdatki za knjige za leto 1928 visoko presežajo članarino 50 Din, za katere dobe člani te knjige, ki se bodo na književnem trgu prodajale najmanj enkrat dražje. Primanjkljaj med nižjo članarino in nabavnim izdatkom krije društvo iz dohodkov svoje neobremenjene hiše.

V Ljubljani, v oktobru 1927.

Odbor.

Slednje srečke drž. razredne loterije kupljene pri Zadr. hrani in

r. z. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19
so bile dne 10. oktobra t. l. izžrebane.

Din 8000.— je zadel št. 9363.

Po Din 1000.— so zadele številke: št. 71.805, 23.404, 71.805, 96.960;

po Din 500 št.: 14.122, 14.131, 30.926, 30.933, 30.973, 53.435, 66.610, 115.609, 8.029, 11.542, 20.818, 23.430, 34.109, 47.772, 48.509, 48.523, 48.599, 59.385, 71.841, 83.263, 83.279, 83.286, 86.357, 86.361, 96.958, 97.753, 39.103, 39.130, 120.121, 120.173, 120.197, 123.348, 9.311, 9.393, 20.243, 20.258, 20.264, 34.025, 34.033, 34.069, 58.085, 58.089, 61.255, 71.841, 73.667, 82.581, 87.196, 99.516, 99.541, 99.552, 110.755.

Oni, ki želijo v milijonem (V. razredu) igrati in so jim srečke po Din 500.— izžrebane, naj takoj zamenjajo srečke, dokler so še na razpolago.

Zadr. hrani in r. z. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19.

Tereza:

Zverinska žena

Decio Faeli je stopil v pisarno odvetnika Amaria, ki je držal v tistem trenutku njegovo ovadbo, napisano s svinčnikom. Odvetnik je vstal od mize, da ga sprejme:

— Kaj bi radi? — ga je vprašal.

— Jaz sem Decio Faeli, tisti, ki sem bil obtožen umora svoje žene in ki me je napulsko sodišče, po vašem sijajnem zagovoru, oprostil.

— No in?

Faeli je za hip umolknil, strepo gledajoč pred se. Potem je dvignil glavo in naglo izjavil:

— Ubil sem svojo drugo ženo.

Odvetnik je, osupljen, odstopil za dva koraka.

Decio Faeli je dvignil svoj z znojem oblit obraz in nadaljeval:

Ubil sem jo ubojem. Kupil sem si bil revolver, da nocoj sebe, pa sem ubil njo. V svoji sobi leži. Morda so jo že našli. Morda me iščejo. Ali se me še spominjate? Mojega procesa?...

Seznanil sem se z njo na sodišču. Seznanil sem se v najstarejšem času svojega življenja. Bil sem nedolžen: Ana je, kakor je dokazano, sama skočila v morje. Vendar je bilo vse proti meni. Svet je smatral, da je potrebno, da tudi jaz skočim za njo. Tega pa nisem storil. Bil sem strahopetec. Živel sem.

Vsak dan, dokler je trajal tisti proces, v tistih mukah, ki sem jih moral prenašati, sem imel eno samo uteho: moje oči so iskale na dnu dvorane, obraz neke ženske, ki je z največjo pozornostjo spremljala vse, kar se je v procesu govorilo, ki je neprestano gledala v me. Zdelo se mi je, da je ona edini svetli žarek v moji strašni temi.

Oprostili so me. Zapustil sem sodno dvorano v družbi svoje matere, spremljan od ploskanja in grobnega noka. Občinstvo ni sprejelo sodbe s posebnim zadovoljstvom. Neznana ženska, nahajajoča se med množico, naju je čakala pred izhodom. Pogledala me je še enkrat pozorno in prijazno. Zver sem našel v hotelu šopek cvetic in listek: Ljubim vas — Magdalena di Asta.

Se isti večer bi bil moral odpotovati iz Napulja. Bil pa sem preveč izmučen. Zbolel sem. V vročini omotici sem zagledal, dvakrat poleg svoje matere, obraz one ženske, oni njen srep pogled, ki mi je prodiral do dna duše. Madaleni se je posrečilo seznaniti se z mojo materjo. Postala je najina prijateljica. Moram vam reči, da je bila Madalena zelo lepa. Bila je sama, svobodna, bogata. Ko smo zapustili Napulj, je šla tudi ona z nama. Moja mati jo je oboževala. Jaz pa sem se strastno v njo zaljubil. Gotovo ste čitali v listih o moji poroki z Madaleno? Vzdignila je mnogo prahu. Zalostno sem se proslavil...

Moja mati, ki jo je moj slučaj preveč pretresel, je začela polagoma ugašati. Nazadnje je umrla. Nisem bil več oni nekdanji Decio: bilo je potrebno, da me nekdo neguje, čuva, ščiti; v živčih mi je ostala groza onih dni. Madalena je vzela mene, ne jaz njo. Njena volja je gospodarila čez mojo. Jaz sem bil samo orodje njenega uživanja. Že ko sva se poročila, sem temno slutil, da ne bo dobro: tri mesece prej sva se ljubila in njena bolesta plašljivost, njeno čudaško obnašanje me je navdajalo s strahom. Bil sem kakor kamen spušen z vrha hriba, ki se ne more več ustaviti. Nekega dne sem v svojo največjo grozo, spoznal, kakšna osoda me je doletela. Moja žena je bila de-

Mussolinijev sin in drugo

Ko se je rodil sin gospoda Mussolinija. — Med prestolonaslednikom in Mussolinijem ni nasprotstva? — Izmozgavanje za aeroplane. — In še za balile. — Edina tolažba.

m. n. — V Trstu, 18. oktobra.

Kakor veste, se je pred kratkim gospodu Mussoliniju rodil sin in je ta dogodek navdajal ves fašizem z velikanskim veseljem in navdušenjem. In je to tudi popolnoma razumljivo, saj se je sedaj mogel prepricati tudi zadnji neverjetni Tomaž, da gospodu Mussoliniju fašizem v resnici ni prazna fraza, da tudi on sam zvesto izpolnjuje, kar nalaga vsem ostalim fašistom in vsemu italijanskemu narodu, da se predvsem on sam v prvi vrsti in z vsem samozatajevanjem pokori fašističnim načelom, ki naj prevladajo vse dejanje in nehanje italijanskega naroda. Mussolinij je ukazal: — »proliferare«, zahteval je, da naj italijanski narod skrbi za kar najštevnejše potomstvo, naložil je v to svrhu celo težak davek samcem, a isti Mussolinij je sedaj tudi pokazal, kako je treba izpolnjevati te njegove ukaze, kako izvrševati njegove zahteve.

Gospod Mussolinij je mož v najboljših letih. Rojen je bil leta 1883. in je tako letos 20. julija dopolnil šele 44 let. O njegovi sorodni, donni Racheli — svetopisemski oče Jakob je tudi imel ženo, ki ji je bilo ime Rahel in je bil njen sin Jožef prvi za kraljem v Egiptu — se ve samo toliko, da je »mlada, plemenita in krepostna« in »sladke zglede italijanske soproge in matere«, kakor pravi Mussolinijev list »Il Popolo d'Italia«. Hčerka gospoda Mussolinija, gospodična Eda, je te dni dovršila sedemnajsto leto, je, kakor pravi »Popolo« zelo živahnega razuma in prisotnega duha ter močnega, poštenega značaja in dovršuje svoje študije. Najstarejši sin Vittorio šteje deset let in poje sedaj v prvi razred gimnazije, drugi, Bruno, ki mu je osem let, pa je še v ljudski šoli. Kakor pravi »Popolo«, sta oba močna lepa, razumna in ukaželjna. Najmlajši, ki so mu dali ime Romana, da bi tako označili vse nepotvorjeno »rimljanstvo« vsega, kar je v zvezi z imenom gospoda Mussolinija, šteje sedveda šele par dni.

Dejal sem, da je rojstvo Mussolinijevega sina navdajalo z velikanskim veseljem in navdušenjem ves fašizem, in to je res. Z vseh strani je kar deževalo čestitk in čestitila sta gospodu Mussoliniju tudi kralj in kraljica, čestitila so tudi razni drugi člani kraljeve hiše in — tu se spominjam, da je pred kratkim italijanski generalni konzulat v Ljubljani objavil v ljubljanskih listih kratko vest, s katero je zanimal v vsaj Italiji splošno znano dejstvo o nepremostljivem nasprotju med prestolonaslednikom Umberto in gospodom Mussolinijem. Prebrskali sem vse liste, prečital sem vse vesti o rojstvu in krstu Romane Mussolinija ter o čestitkah in darovih, ki so ob tej priliki prihajali v vilo Carpena, bivalisti rodne gospoda Mussolinija, toda čestitke prestolonaslednika Umberta nisem našel zabeleženih nikjer!

Zato pa se je gospod Mussolinij lahko tem bolj veselil onih šalac, ki so prispeli njemu in njegovemu sinu iz vedno mu zvestega Trsta in jih ni bilo malo, ko se je vendar vsakdo, ki ima v Trstu kake »bolečine«, skušal na ta način pokazati vreden za kaj boljšega in višjega.

Nekaj čudnega je, da so poročila o zbirki za aeroplan, ki ga goriska pokrajina podari italijanski vojski, nekam zelo redka. Dočim se v tržaških listih dan za dnem objavljajo prispevki za »tržaški aeroplan«, ni o »gorškem« skoraj nič čuti. Zdi se torej, da o gorškem zbirki nikakor ni tako uspešna, kakor je v Trstu in v tržaški pokrajini.

Naravnost nesramno, ali prav za prav pravi zločin pa je, da so se izmislili tudi pulski fašistovski mogotci, da mora tudi istrska pokrajina darovati italijanski vojski svoj aeroplan! Pomislite si, ljudje božji, ti sta uboga Istra, ki mesece in mesece ni imela niti kapljice dežja, kjer uboga para kmet ni pridelal niti semena in je trava naravnost zgorela pod žgostim solncem, tako da že danes sam nima kaj jesti in nima s čim krmiti svoje sestrane živine. Prišla bo zima in narod v Istri, zlasti v notranjih delih, bo stradal, kakor pes na cesti, in edino, kar mu je ostalo, živina, drobna mu bo od lakote poginjala v prazni staji. In ti ljudje, ki jim vkljub vsej tej nesreči prav čisto nič ne priznavaš davčni birič, naj

sedaj še prispevajo k zbirki za aeroplan, ki naj ga Istra pokloni italijanski vojski! In vendar, v Puli so tako sklenili in sklep se mora izvršiti! Pa si sedaj lahko predstavljate prizore, ki se bodo odigravali po istrskih vaseh, ko bodo fašistovski izsiljevalci v uniformi fašistovske milice s puško na rami in samokresom za pasom hodili od hiše do hiše in pobirali te »prostovoljne« prispevke! In če ne daš? Pripiši posledice sam sebi!

Naravnost čudno je, da se še v Reki niso izmislili zbirke za »reški aeroplan«. Ali kaj hočete; blamaža bi bila vendar prevelika! Vidite, tako ni dovolj, da je ljudstvo v naši blaženi »Ožuljeni Berčiji« že z davki tako obremenjeno, da ne more več dihati, mu vedno še prihajajo s takimi »prostovoljnimi« prispevki, ki so hujski ko davki, kajti če davka ne plačaš, imaš sicer sitnosti, imaš rubežne in druge take nadloge, toda če ne daš takega »prostovoljnega« prispevka, postaneš naravnost državni nevaren človek in zgoditi se ti more vsak čas najhujše.

Dodajte potem še tem zbirkam, ki se jih nihče ne more ubraniti, novo obremenitev za »balile«, ker morajo odsej občine skrbeti za fašistovsko obleko šolskim otrokom in vse ostale stroške njihovih izletov, vaj in parad, in če se pomislis, da bodo ti stroški vedno večji in večji, ker številno »balile« pod pritiskom političnih in drugih fašistovskih organizacij vedno raste in raste, potem si lahko predstavljate, kako se ljudstvo s strahom povprašuje, kam mora dovesti to brezmejno izmozgavanje. In kaj potem, ko ne bomo več mogli dati, ker ne bomo imeli kje jemati? povprašujejo ljudje. »Ali nam bodo še kožo drli z živega telesa?«

V ljudstvu so vedno bolj utrjuje prepričanje, da je to izmozgavanje znano, da jim ne bo obstanka v teh krajih. Zato tako hito, da vzamejo čim prej vse, kar se da odnesti, da se potem, ko pojedejo, ne bodo kesali, da so nam še kaj pustili!

Edina tolažba!

Film

Deset Hollywoodskih zapovedi

Pred dobrim mesecem je zavrelo v filmski prestolici v Hollywoodu. Nastala je prava revulucija. Filmski igralci in podjetniki so si skočili v lase in sicer radi denarnega vprašanja. Dočim so igralci zahtevali povišanje plač, honorarjev in tantiem, so se podjetja, ki precej občutljivo močno medsebojno konkurenco, postavila na striktno stališče, da plač in drugih prejemkov absolutno ne zvišajo, pač pa z reducirajo. Posledice niso izostale. Prepričane, solze, ogorčenje in grožnje, da se takoj odpovedo pogodbe. V Hollywoodu je vrel kot v peklju. No, končno so se podjetja vlada, povišala so plače za deset odstotkov, toda le pod pogojem, da se igralci in igralke strogo držijo gotovih predpisov. Filmska podjetja so nato izdala deset zapovedi, ki se glase:

Jeza in razni izpadi, ki se običajno tolažijo kot »temperament«, igralca ali igralke, se ne smejo več pojavljati. Saj povzročajo samo izgubo časa in potratu denarja.

Igralke ne smejo biti ljubosumne na svoje tovarišice ali jih na kakršenkoli način izpiti.

Prepovedano je igralcem in igralkam oblačiti ali vesti se tako, da bi dajali povod za skandale ali za gonio proti filmu s strani javnosti.

Ljubavne zadeve za kulisami niso priporočljive, ker vplivajo slabo na družbeno življenje umetnikov, pa tudi delo samo trpi.

Majša generacija mora domov točno ob določeni uri, da ostane zdrava in sposobna za nadaljnjo karijero.

Nihče se ne smeje k filmu zato, ker je bil v ospredju kake senzacionalne ločitvene razprave ali ker si je priboril lovorike pri bokerskem matchu.

Manažerji imajo pravico, da nedoletnim mladenkam prepovedo vsako občevaranje ali »priatelstvo« z moškimi.

Umetniki, ki propagirajo komunistične ideje, se lahko odpuste.

Roditelji nimajo pravice vmešavati se v interno poslovanje v filmskem ateljeu. Umetniki, ki se poslužujejo opija, morfija, kokaina in silnih opojnih sredstev in pridejo oamamljeni v atelje, se lahko brez nadaljnega izključitja od nadaljnega sodelovanja pri filmu.

Tako hollywoodski bogovi. Zelo dvomljivo pa je, če bodo igralci in igralke upoštevali teh deset zapovedi, pa magari da se kontrola v ateljih podvoji, kajti stara navada je pač težnja sraja.

— »Cinema«. Prejele smo peto številko razkošno opremljene filmske revije »Cinema«. Tudi ta številka prinaša serijo krasnih in pestrih slik raznih znanih in manj znanih filmskih zvezd in junakov, lepe fotografije iz filmov in razne druge kombinacije. Revijo izpopolnjujejo razni aktualni članki in drugo zabavno čtivo, ki bo gotovo našlo hvaležne čitatelje. »Cinema« se naroča pri Tipografiji v Zagrebu, Preradovičev trg 9 in stane poltoto 45 Din, a posamezna številka 4 Din.

— Filmski drobiž. Najvišje zavarovani filmski igralci v Ameriki sta sestri Norma in Constance Talmadge. Prva je zavarovana za poldrugi, a druga za en milijon dolarjev. — Najstarejši filmski igralec je Teodore Roberts, ki je nedavno proslavil svojo 80letnico. Povodom te proslave so ga v Hollywoodu slovesno počastili. — Camilla Horn, znana iz famousnih filmov »Faust« in »Hiša greha v Alžiru«, je angažirana za Ameriko. — Znan ruski igralec Ivan Možuhin (Cariev sel) se je te dni vrnil iz Amerike v Pariz.

Kaj delata naši filmski zvezdi Ida Kravanja in Stefica Vidušić? To je gotovo vprašanje, ki bo zanimalo vse naše čitatelje, zlasti pa publiko, ki poseba kinematografe. Saj je res, da so glasovi o njih popolnoma utihnili, nihče ne ve kje sta, kaj delata ali kaj filmita, nikomur se ni sta že dolgo odzvali. No, da zadostimo željam naših čitateljev navajamo, da se nahajata Ida Kravanja v Parizu, kjer posnema eksterijere za film. »Zwei unter Himmelzelt«. Povedati pa moramo tudi, da je Ida sprejela svoje ime in se sedaj baie imenuje Ita Rina? Filmska imena morajo biti internacionalna in lahko izgovorljiva. To je v ostalem že drugi film Ide Kravanja, o prvem smo že poročali. Tudi Stefica se je prekrstila in se imenuje Stefi Vida. Kratko in jedrnat... Tudi Stefica je že odigrala svojo prvo vlogo in sedaj je filmita v drugem filmu. Toliko zaenkrat, v ostalem pa upamo, da bomo imeli kmalu v Ljubljani priliko občudovati umetnost naših filmskih div na — platnu.

Gospodarstvo

— g Kongres trgovskih in obrtniških zbornic v Osijeku. Prihodnji kongres trgovskih in obrtniških zbornic se bo vršil v maju l. 1928. v Osijeku. Kongres bo združen s proslavo 75letnice obstoja osiješke zbornice. Predsedstvo osiješke zbornice je sklenilo, preurediti v ta namen veliki dvorano in je votalo za renoviranje 150.000 D.

— g Prezadolženost naših kmetovalcev. Na inicijativu pristojnih ministrstev se bo vršil te dni sestanek zastopnikov Narodne banke, Državne hipotekarne banke in Poštne hranilnice, na katerem se bo razpravljalo o ukrepih, da se čim prej odstrani prezadolženost naših kmetovalcev.

— g Uvoz v Split. V prvih 9 mesecih tek. leta se je uvozilo v Split 126.101 kvintal žita, 72.749 kg luksusnega blaga, 17.818 kvintalov kolonialnega blaga, 305.368 kg manufakture, 106.145 m³ gradbenega materiala in 16.227.225 kg drugega blaga. Iz tega je razvidno, da je promet splitskega pristanišča zelo živahen.

— g Nazadovanje carinskih dohodkov. Od aprila do konca septembra so znašali carinski dohodki 826.697.151 Din, dočim je bilo v proračunu določeno 844.299.989 Din. Do konca septembra je znašal prihodnjak 17.602.838 Din. Od 20. do 30. septembra so znašali carinski dohodki 82.303.191 Din. Od tega odpade na carinarico v Beogradu 18.704.042 Din, v Zagrebu 17.568.263, v Novem Sadu 10.119.500, v Ljubljani 10.627.457, v Dubrovniku 4.411.792, v Skoplju 3.102.701 in v Splitu 2.744.430 Din.

la Madalena vse moje slabosti, moje zaslepljenost, moje potrpežljivost, moje strahopetnost. In tedaj se nisem mogel več premagovati in sem planil in zavpil:

— Ubijem te! Ubijem te, kakor sem ubil ono drugo! Res je, ubil sem jo, ubil sem jo!

Moja žena se je naježila in je sršela vame liki strupena kača. Stopila je pred me, približala svoj obraz k mojemu in se zagledala v moje oči s svojimi razgorenimi očmi.

Groza me je prevzela. Pograbil sem revolver, naperil ga na njo in sprožil.

Decio Faeli je končal. Odvetnik ga je poslušal z glavjo naslonjeno na dlan. Potem ko je zbral svoje misli, je vprašal mehanično:

— Imate dokaze o nezvestobi?

Decio Faeli je odgovoril z mirnim, pridušenim glasom:

— Pozabljate, da sem jaz ubil svojo prvo ženo.

Odvetnik je onemel.

— Nisem prišel zato, — je nadaljeval Decio, — da vas prosim za zagovorništvu. Ta proces bi bil izgubljen. Jaz sem morilec obeh svojih žen. Nimam ničesar več iskati na tem svetu... Sam to bi želel, da bi Anina mati ne verjela tega, kar verjamejo vsi drugi. Nočem, da me kolne. Zato sem tudi prišel k vam. Recite ji, da se nisem do takih niti enega njenih las. To je vsa resnica.

Jok ga je dušil. Mahoma je vstal in stopil k vratom. Odvetniku se je zdelo, kakor da ju je ločila enaka od drugega neka mračna senca, ki se je pojavila od nekod. Hotel je bil je poklicati in ga zadržati, ali Decio je bil že na stopnišču, odkoder se je razlegel zamolkel.

Lepo posestvo

župnija Apače, ca. šest oralov sveta, stanovanjska hiša, stiškalnica, gospodarsko poslopje, vse z opeko krito, vinograd in sadovnjak ter zelo lepa polja — napredaj. — Ponudbe: Rumpler, Arnož (Ehrenhausen) 2318

Mali ali jako dobro uvedeni **pension za strance** na otoku Krku prodaje se usli jed otputovanja. — Oferte nek se šalju: Br. 30, pošte restant, Aleksandrova na Krku. 2323.

Izprašanega kurjača, ki je zanesljiv in obenem dober ključavničar — sprejme Kolinska tovarna v Ljubljani.

Prodajalka

dobra moč, z večletno prakso, izurjena v mešani stroki — želi premeniti sedanje mesto. — Najraje gre v Ljubljano. Na stopi lahko takoj. — Ponudbe pod „Prodajalka/2325“ na upr. „Slov. Naroda“.

Dvodružinska hiša

(novo zidana) z velikim vrtom, solnčna lega, 30 minut od glavne pošte — takoj ugodno na prodaj. Vodovod v hiši. — Ponudbe pod „Lepa lega/2324“ na upravo „Slov. Naroda“.

Starih avto gum

vseh dimenzij razven polnih kupim vsako količino. — RAFAEL L. PESACH, SARAJEVO, Kundurđiluk ulica 13. 2260

Sadno drevje

vseh vrst, vrtnice, ribez, kosmulje, konifere, clematis, maline, jagode, lepotično grmičevje, vrbo žalučko in drugo imam v zalogi v samo prvovrstnih sadikah. Na zahtevo cenik. — M. Podlogar, drevničar in vrtnar, Dobrna pri Celju. 2206

Miss Farler

angleške ure. — Dvorakova ulica 3/III. 2305

Poučujem

uspešno nemščino in klavir. — Grem tudi na dom. — Informacije od 1. do 3. — Naslov pove uprava „Sl. Nar.“. 2293

Zastopnike

in zastopnice za prodajo sreč in obroke išče — Bančna poslovalnica Bezjak, Maribor, Gosposka ulica 25. 77/L

Kuharica

kavarniška ali gostilniška, išče službo v večji restavraciji v mestu. — Dopisi pod „Kuharica/2295“ na upravo „Sl. Nar.“.

Preizkušeno delikateso

„ORCO“

SIR v škatljah zahtevajte v vseh trgovinah.

Najboljša v materialu in konstrukciji so:

kolesa, šivalni stroji Gritzner - Adler
URANIA PISALNI, švicarski PLEFILNI
stroji **DOUBIED.**

Najlepše opreme samo pri

JOSIP PETELINC v Ljubljani

blizu Prešernovega spomenika ob vodi. Telefon 2913

Najnižje cene.

Večletna garancija

Najstarejša slovenska pisarna in ličarske delavnice

Ivan Bricelj, Ljubljana

Dunajska cesta 15 in Gosposvetska cesta 2 (dvorišče kavarnar „Evropa“).

Se priporoča. — Izvršitev točno na cene zmerne. 72/L

L. Miku
Ljubljana
Mestni trg 11
priporoča svoje in oge delnikov solistov in ter soprijateljih polit.

Aggravacija v zvezi s tem: letni in solisti

Večje industrijsko podjetje v Ljubljani sprejme vsestransko veččega

potnika

ki je pri trgovcih s špecerijo v Sloveniji dobro vpeljan. Ponudbe z navezo do sedanjega delovanja je vpsati do konca oktobra t. l. na upravo tega lista pod šifro „Dobro vpel an/2315“

Zastopnika

za prodajo pekarskih strojev

iščemo za takoj. — Natančne ponudbe v nemškem jeziku, event. tudi v slovenskem pod šifro: „Rührig P. O. 2264“ na Rudolf Mosse, Praga I., Ovocny trh 19. 30

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravičnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno. 96/L

Zastore, posteljna pregrinjala perilo, monograme, obleke l. dr. veze najfinije in najceneje

mehanično umetno vezanje

Matek & Mikeš

Ljubljana, Da imatinova ulica 13

Entlanje, ažuriranje, predtiskanje ženskih ročnih del za trgovino, šolo in dom.

KLIŠARNA „JUGOGRAFIKA“

TISKARNA IN ZALOŽNARSTVO Z. O. Z.

Vse vrste klišejev, crne in avtotipije, izdeluje po predloženih risbah, peropisih ali slikah za navaden tisk ali za linejno izvedbo v eni ali več barvah, točno po naročilu, v najkrajšem času in po konkurenčno nizkih cenah.

LJUBLJANA V PETRA NAŠIP 23.

Slovensko ribarsko društvo v Ljubljani, naznanja tužno vest, da je umrl njegov častni član, gospod

profesor Ivan Franké

Starosti slovenskih ribičev bodi ohranjen časten spomin.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1927.

Brez posebnega obvestila.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš ljubljani oče, stari oče, gospod

Ivan Franké

slikar, profesor v pokoju

danes ob sedmih zjutraj po kratki, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, preminul.

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, 17. t. m. ob pol treh iz hiše žalosti, Gorupova ulica 3.

Ljubljana, dne 15. oktobra 1927.

Ivan, Lev, Vladimir, Helena, Darinka, Nelca in Anica, sinovi in hčere ter ostalo sorodstvo.

Originalne barve,

matrice (kože) voščeni papir za gostoljubnost, specialni papir za razmnoževanje, se dobi vedno in najceneje pri

Lud. Baraga, Ljubljana, Selenburgova 6-1 Telefon 2980

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19

Podeljuje vsakovrtno kredite, eskontira menice, inkasira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše.

Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji